

**ภาคผนวก**  
**(คำถามและแนวคำตอบข้อสอบไล่ในอดีต)**



ข้อ 1. คำถาม

โกหย่วนออกตั๋วโดยระบุว่าเป็นตั๋วแลกเงิน สั่งให้โกฮับจ่ายเงินแก่โกเฮง แต่โกหย่วนใช้วิธีลงลายมือชื่อด้วยการประทับลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพยานลงชื่อรับรอง 2 คน ถูกต้องตาม ป.พ.พ.มาตรา 9 วรรค 3 โกเฮงให้โกฮับรับรองการจ่าย โกฮับทำการรับรองให้ โกเฮงโอนต่อให้แก่ไอตี้ ต่อมาโกฮับล้มละลายจึงปฏิเสธการจ่ายเงิน

ดังนี้ โกหย่วน โกฮับ โกเฮง จะมีความรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. ว่าด้วยตั๋วเงินอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

(1) ถ้าลงเพียงแต่เครื่องหมายอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น แงงโค หรือ ลายพิมพ์นิ้วมืออย่างเอา เป็นลายมือชื่อในตั๋วเงิน ไซ้ แม้ถึงว่าจะมีพยานลงชื่อรับรองก็ตาม ท่านว่าทำให้ผลเป็นลงลายมือชื่อในตั๋วเงินนั้นไม่ (มาตรา 900วรรคท้าย)

(2) ตั๋วแลกเงินต้องมีรายการดังต่อไปนี้ คือ.....(8) ลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย (มาตรา 909(8))

(3) ตราสารอันมีรายการขาดตกบกพร่องไปจากที่ท่านระบุบังคับไว้ในมาตราก่อนนี้ ย่อมไม่สมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงิน (มาตรา 910 วรรคแรก)

กรณีตามปัญหา โกหย่วนออกตั๋วแลกเงิน โดยวิธีลงลายมือชื่อด้วยการประทับลายพิมพ์นิ้วมือ ถึงแม้จะมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง 2 คน ตามหลักทั่วไปก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวไม่มีผลเป็นการลงลายมือชื่อในตั๋วแลกเงิน (มาตรา 900 วรรค 3) ถือเสมือนว่าไม่มีการลงลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายลงไว้ในตั๋วแลกเงินนั้นแล เอกสารดังกล่าวจึงไม่เป็นตั๋วแลกเงิน เพราะไม่มีลายมือชื่อผู้สั่งจ่าย ซึ่งเป็นรายการสำคัญรายการหนึ่งอันขาดมิได้ (มาตรา 909(8) และ 910 วรรคแรก) เมื่อไม่เป็นตั๋วแลกเงินที่สมบูรณ์อันจะใช้บังคับได้ การลงลายมือชื่อรับรองการจ่ายเงินของโกฮับจึงไม่เป็นผล ดังนั้น โกหย่วน โกฮับและโกเฮง จึงไม่มีความรับผิดชอบตาม ป.พ.พ. ว่าด้วยตั๋วเงินแต่อย่างใด เพราะเอกสารนั้นไม่เป็นตั๋วแลกเงิน

## ข้อ 2. คำถาม

แดงออกเช็คสั่งจ่ายล่วงหน้าระบุให้จ่ายเงินแก่คำหรือผู้ถือ (เช็คผู้ถือ) โดยถูกคำ หลอกหลวงต่อมาแดงทราบเรื่อง จึงแจ้งให้ธนาคารระงับการจ่ายเงินตามเช็ค คำเอาเช็ค ไปขึ้นเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน คำจึงส่งมอบเช็คนั้นให้ขาวโดยคบคิดกับขาว ให้ขาวไปฟ้องร้อง บังคับชำระหนี้เอาจากแดง

ดังนี้ แแดงจะต่อสู้ว่าคนสั่งจ่ายเช็คเพราะถูกหลอกหลวงขึ้นต่อผู้ขาวได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ. มาตรา 916 บัญญัติว่า “บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลค้ำแลกเงิน หากอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างคนกับผู้สั่งจ่ายหรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้นไม่ เว้นแต่การ โอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล”

ป.พ.พ. มาตรา 989 ได้บัญญัติให้นำ มาตรา 916 ไปใช้บังคับกับเช็คด้วย

ตามปัญหา คำเป็นผู้ทรงเช็คผู้ถือที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะ ได้เช็คมาโดยการ หลอกหลวงให้แดงสั่งจ่ายให้ เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน คำได้ส่งมอบเช็คให้ขาวโดยคบคิด กับขาว ให้ขาวไปฟ้องร้องบังคับชำระหนี้เอาจากแดง เป็นการอาศัยยืมมือขาวไปบังคับชำระหนี้ แทนคำซึ่ง ไม่มีสิทธิจะฟ้องบังคับชำระหนี้โดยลำพังตนเอง กรณีจึงต้องด้วยข้อยกเว้นของมาตรา 916, 989 ดังนั้น แแดงจึงยกข้อต่อสู้ว่าคนสั่งจ่ายเช็คเพราะถูกคำหลอกหลวงขึ้นต่อผู้ขาวได้ เพราะ การโอนของคำและขาวมีการคบคิดกันฉ้อฉล

## ข้อ 3. คำถาม

ข่นออกตั๋วแลกเงินสั่งให้เป๊ะจ่ายเงินแก่แขก แขกนำตั๋วไปให้เป๊ะรับรอง เป๊ะได้ทำการ รับรองตั๋วให้ แขกสลักหลังเฉพาะลงลายมือชื่อโอนตัวนั้นให้แก่หรั่ง หรั่งถูกแกวลักตัวนั้นไป โดยไม่ทราบ แกวได้ลงลายมือชื่อปลอมเป็นหรั่ง โอนตัวนั้นต่อไปให้แมว เมื่อตั๋วถึงกำหนดชำระ เป๊ะจ่ายเงิน ไปตามตั๋วให้แก่แมว หรั่งมาทราบภายหลังว่าตั๋วถูกลัก ได้มาอ้างต่อเป๊ะว่าเป๊ะยังคง จะต้องรับผิดชอบ

ดังนี้ นียากราว่าเป๊ะยังคงจะต้องรับผิดชอบอย่างไรหรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 949 บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติ มาตรา 1009 บุคคลผู้ใช้เงิน ในเวลาถึงกำหนด ข่อมเป็นอันหลุดพ้นจากความรับผิด เว้นแต่ตนจะได้ทำการฉ้อฉล หรือมี ความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่ง บุคคลซึ่งกล่าวนี้ จำต้องพิสูจน์ให้เห็นจริงว่าได้มีการ สลักหลังติดต่อกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แต่ไม่จำต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง”

ตามปัญหา แปะไม่ต้องรับผิดแต่อย่างใด เพราะแป๊ะใช้เงินเมื่อตัวแลกเงินถึงกำหนด และตัวแลกเงินนั้นมีการสลักหลังกันเรียบร้อยไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าลายมือชื่อหรั่งผู้สลักหลังจะ เป็นลายมือปลอมก็ตาม แปะผู้รับรองและได้ใช้เงินไปก็ไม่จำต้องพิสูจน์ถึง และกรณีไม่ปรากฏ ว่าแป๊ะได้ทำการฉ้อฉลหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงแต่อย่างใด จึงไม่ต้องด้วยข้อยกเว้น ดังกล่าว ดังนั้น แปะจึงหลุดพ้นความรับผิด

#### ข้อ 4. คำถาม

(ก) จีตศักดิ์ลักกระดาษเช็คจากจ้อยศักดิ์ แล้วปลอมลายมือชื่อจ้อยศักดิ์ ส่งธนาคาร จ่ายเงินแก่จีตศักดิ์ จีตศักดิ์นำเช็คไปเบิกเงินจากธนาคาร ธนาคารจ่ายเงินไปโดยสุจริต และมีได้ ประมาทเลินเล่อ โดยได้ตรวจดูเช็คอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว จะถือว่าธนาคารใช้เงินไปโดยถูก ระเบียบได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

(ข) ไก่ออกตัวแลกเงินสั่งให้เปิดจ่ายเงินแก่ห่าน 5,000 บาท ห่านแก้จำนวนเงินเป็น 15,000บาท แล้วจึงโอนค่อไปให้หอย หอยโอนค่อไปให้ปู การแก้ไขของห่านทำได้เรียบร้อยไม่ ประจักษ์ ถ้าเปิดไม่ยอมจ่ายเงินตามค้วนั้น อยากทราบว่าปูจะเรียกร้องจากใครได้บ้าง แนวคำตอบ (ก) ป.พ.พ. วาทหลักกฎหมายไว้ดังนี้

(1) ป.พ.พ. มาตรา 1009 บัญญัติว่า “ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะถึงใช้เงินตาม เขาสั่งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติ โดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ ท่านว่าธนาคาร ไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลัก หลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคาร ได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ”

(2) เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอม ท่านว่าลายมือชื่อปลอมนั้นเป็นอัน ใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงแสวงสิทธิเพื่อให้ทำค้วนั้นหลุดพ้น ไม่อาจทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่

คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องถูกตัดบทมิให้ยกถ่ายมือซื้อปลอม  
นั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้ (มาตรา 1008 วรรค - บางส่วน)

ตามปัญหา มีการปลอมลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเช็ค ดังนั้น จะถือว่าธนาคารใช้เงินไป  
โดยถูกระเบียบไม่ได้ แม้ว่าธนาคารจะจ่ายเงินไปโดยสุจริตและมีได้ประมาทเล็กน้อยก็ตาม  
เพราะลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเช็คเป็นลายมือชื่อปลอม มาตรา 1009 ไม่คุ้มครองให้เหมือนกับลายมือ  
ชื่อผู้รับเงินหรือผู้สลักหลัง กรณีจึงต้องด้วย มาตรา 1008 วรรคแรก กล่าวคือธนาคารจะอ้าง  
สิทธิเพื่อให้เช็คนั้นหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปจากตนไม่ได้

(ข) ป.พ.พ. มาตรา 1007 วรรค 2 บัญญัติว่า “แต่หากตัวเงินใดได้มีผู้แก้ไข  
เปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์ และตัวเงินนั้นตกอยู่ในมือผู้  
ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นจะเอาประโยชน์จากตัวเงินนั้นก็เสมือนตั้ง  
ว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเดิมแห่งตัวเงินนั้นก็  
ได้”

ตามปัญหา ท่านแก้ไขเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินเรียบร้อยไม่ประจักษ์ ปู่เป็นผู้ทรง  
โดยชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น ปู่จะเรียกร้องเอาเงิน จากท่านและหรือหอยได้เป็นจำนวน 15,000  
บาท เสมือนตั้งว่าไม่มีการแก้ไขเลย และจะบังคับเรียกร้องเอาเงินจากไก่อเป็นจำนวน 5,000 บาท  
ตามเนื้อความเดิมก็ได้

#### ภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2519

##### 1. คำถาม

นายอินออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้ถือและได้ส่งมอบเช็คนั้นให้แก่นายนาเป็น  
ค่าสินค้าซึ่งได้ซื้อจากนายนาไป นายนาทำเช็คนั้นหาย นายโกเก็บได้และได้นำเช็คนั้นไปมอบ  
ให้นายสีเลย ๆ โดยมีได้สลักหลังแต่อย่างใด เป็นการชำระค่าสินค้าแก่นายสี นายสีรับเช็คไว้  
โดยมิทราบว่าเป็นเช็คตกหาย และนายสีก็มีได้ประมาทเล็กน้อยแต่อย่างใด นายนาฟ้องเรียกเช็ค  
นั้นคืนจากนายสี อยากทราบว่านายสีจะต้องคืนเช็คนั้นให้แก่นายนาหรือไม่.

แนวคำตอบ ป.พ.พ. วางหลักกฎหมายไว้ดังนี้

(1) ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตัวเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดง  
ให้ปรากฏสิทธิของตนในตัวตามวิธีการดังกล่าวในวรรคก่อนนั้น หากจำเป็นต้องสละตัวเงินไม่ เว้น

แต่จะได้มาโดยทุจริต หรือได้มาด้วยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่ง ข้อความในวรรคก่อน นี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตัวเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย (มาตรา 905 วรรค 2-3)

(2) เช็คนที่สั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถืออื่นนั้น ท่านว่าข้อมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน (มาตรา 918 และ 989)

กรณีตามปัญหา เช็ที่นายอินส่งจ่ายเป็นเช็ที่สั่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ จึงเป็นเช็ที่ผู้ถือ การโอนเช็ที่ผู้ถือข้อมเป็นอันสมบูรณ์เพียงส่งมอบให้กัน (มาตรา 918, 989) ดังนั้น การโอนเช็ที่ ระหว่างนายโก๋และนายสีจึงมีผลสมบูรณ์ อนึ่ง นายสีรับเช็ที่ผู้ถือจากนายโก๋โดยไม่ทราบว่าเป็น นายโก๋เก็บตกได้จึงถือว่านายสีรับเช็ที่ไว้โดยสุจริตและมีได้ประมาทเลินเล่อแต่อย่างใด นายสีจึงเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อนายนาเจ้าของเดิมฟ้องเรียกเช็ที่นั้นคืน นายสีก็ไม่ต้องคืน เช็ที่นั้นให้แก่ นายนา

## ข้อ 2. คำถาม

นายชื้อออกเช็ที่สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่นายคคเป็นการชำระค่าแหวนเพ็ชรที่ชื้อจาก นายคคปรากฏว่าแหวนนั้นเป็นของเกี นายชื้อจึงห้ามมิให้ธนาคารจ่ายเงินตามเช็ที่ แต่นายคคได้ สลักหลังโอนเช็ที่นั้นให้นายกรคไปก่อนแล้ว โดยนายกรคไม่ทราบว่าเป็นเช็ที่ที่นายคคได้มาจาก การขายแหวนเกี แต่ที่นายกรครับโอนเช็ที่ไว้จากนายคคนี้ เป็นการชำระค่าเฮโรอินที่นายคคได้ ชื้อจากนายกรค นายกรคนำเช็ที่ไปขึ้นเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินเพราะผู้สั่ง จ่ายสั่งห้ามไว้ นายกรคจึงเรียกให้นายชื้อผู้สั่งจ่ายใช้เงินตามเช็ที่ ดังนี้ นายชื้อจะยกข้อที่นายคค ขายแหวนเกีและข้อที่นายกรคขายเฮโรอินขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ใช้เงินตามเช็ที่ได้อหรือไม่

## แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 916 บัญญัติว่า “บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงิน หากอาจจะ ต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้สั่งจ่ายหรือกับผู้ทรง คนก่อน ๆ นั้นได้ไม่ เว้นแต่การ โอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล”

ป.พ.พ. มาตรา 989 บัญญัติให้นำมาตรา 916 ไปใช้บังคับกับเช็ที่ด้วย

กรณีตามปัญหา ข้อที่นายคคขายแหวนเพ็ชรเกีนั้น เป็นข้อต่อสู้ที่อาศัยความเกี่ยวพัน กันเฉพาะบุคคลระหว่างนายชื้อผู้จ่ายกับนายคคผู้ทรงคนก่อน ซึ่งจะยกขึ้นต่อสู้นายกรคผู้ทรงคน

ปัจจุบันไม่ได้ และไม่ปรากฏว่าการ โอนเช็คระหว่างนายคคและนายกรคได้มีการคบบกคกันต่อผล นายชื่อผู้สั่งจ่าย ดังนั้น นายชื่อจะยกข้อที่นายคคขายเหวนเกินเป็นข้อต่อสู้ไม่ใช้เงินตามเช็ค ไม่ได้

สำหรับข้อที่นายกรคขายเฮโรอินนั้น นายกรคเป็นผู้ทรงคนปัจจุบันได้เช็คจากนายคคเนื่องจากมูลหนี้ที่ผิดกฎหมาย สิทธิในการเป็นผู้ทรงจึงบกพร่อง นายชื่อจึงยกข้อต่อสู้ดังกล่าวขึ้นเป็นข้อต่อสู้ไม่ใช้เงินตามเช็คได้ อนึ่ง การยกข้อต่อสู้นั้น กฎหมายบัญญัติห้ามยกความเกี่ยวพันเฉพาะระหว่างตน (ผู้ถูกฟ้อง) กับผู้ทรงคนก่อน (หรือผู้สั่งจ่าย) เท่านั้น แต่มิได้ห้ามการยกขึ้นต่อสู้กับผู้ทรงคนปัจจุบัน ตามปัญหา นายชื่อยกข้อต่อสู้กับนายกรคผู้ทรงคนปัจจุบันโดยตรง กรณีจึงไม่ต้องด้วยมาตรา 916 ดังนั้น นายชื่อจึงยกข้อต่อสู้นายกรคผู้ทรงคนปัจจุบันเพื่อไม่ใช้เงินตามเช็คได้

### ข้อ 3. คำถาม

นายเสื่อออกตั๋วแลกเงินสั่งให้นายข้างจ่ายเงิน 10,000 บาท แก่นายสิงห์ นายกระทิง และนายเรคได้เข้ามาเป็นผู้รับอาวัลให้แก่นายเสื่อ โดยต่างก็รับอาวัลเต็มตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในตัวนั้น เมื่อตัวนั้นถึงกำหนดใช้เงิน นายข้างไม่ใช้เงิน นายสิงห์จึงมาบังคับให้นายเรคใช้เงินตามตัวนั้น นายเรคได้ใช้เงินให้แก่นายสิงห์ไป ดังนี้ นายเรคจะเรียกเงินจำนวนนี้จากนายกระทิงและนายเสื่อได้หรือไม่

#### แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 940 วรรค 3 บัญญัติว่า “เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงิน ไปตามตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันจะไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งคนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบตัวผู้นั้น”

ตามปัญหา นายเรคผู้รับอาวัลได้ใช้เงินตามตั๋วแลกเงินให้แก่นายสิงห์ผู้ทรงไปแล้ว ย่อมมีสิทธิเรียกเงินจำนวนดังกล่าวจากนายเสื่อผู้สั่งจ่ายซึ่งเป็นบุคคลที่นายเรคได้ประกันไว้ได้ แต่นายเรคจะเรียกเงินจำนวนดังกล่าวจากนายกระทิงซึ่งอยู่ในฐานะผู้รับอาวัลผู้สั่งจ่ายคนเดียวกันไม่ได้ เพราะนายกระทิงมิได้เป็นบุคคลที่นายเรครับอาวัลให้และมีใช่เป็นบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบต่อนายเสื่อ หากแต่นายกระทิงรับผิดชอบเช่นเดียวกับนายเสื่อผู้สั่งจ่าย



#### ข้อ 4 คำถาม

นายส่งออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงิน 10,000 บาทแก่นายรับ มีผู้ลักลอบเอาเช็คนั้นไปจากนายรับ และแก้ไขจำนวนเงินในเช็คเป็น 10,000 บาท พร้อมทั้งปลอมลายมือชื่อนายรับสลักหลังโอนให้นายโชคดี นายโชคดีนำเช็คไปขึ้นเงินธนาคารจ่ายเงินไป 110,000 บาท ตามเช็คนั้นโดยสุจริต ไม่ประมาทเดินเลื้อและตามทางคำปกติ อยากทราบว่า การที่ธนาคารได้ใช้เงินไปดังกล่าวจะถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบแล้วได้หรือไม่

(ข้อนี้อย่าลืมว่ามีการใช้เงินตามเช็คไปแล้วและคำถามว่าอย่างไร ตามแก้ไข)

#### แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา 1009 บัญญัติว่า “ ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติโดยสุจริต และปราศจากประมาทเดินเลื้อไซ้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของคำสลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสลักหลังนั้นจะเป็นสลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ”

ตามปัญหา เช็คดังกล่าวมีการสลักหลังปลอมลายมือชื่อ และมีการแก้ไขจำนวนเงิน อันถือว่าเป็นรายการสำคัญ ธนาคารได้จ่ายเงินตามเช็คนั้นไปแล้วโดยสุจริต ไม่ประมาทเดินเลื้อและตามทางคำปกติ การที่ธนาคารได้ใช้เงินไปดังกล่าวจะถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปโดยถูกระเบียบแล้วไม่ได้ ทั้งนี้เพราะมาตรา 1009 กลุ่มครองธนาคารที่จ่ายเงินโดยสุจริตปราศจากประมาทเดินเลื้อและตามทางคำปกติ เฉพาะกรณีที่ธนาคารไม่จำเป็นต้องนำสืบการสลักหลังของผู้รับเงินหรือผู้สลักหลังว่าปลอมหรือกระทำโดยปราศจากอำนาจหรือไม่ แต่มิได้คุ้มครองถึงการแก้ไขรายการสำคัญในเช็คดังกล่าว

### ภาค 1 ปีการศึกษา 2520

#### ข้อ 1. คำถาม

นายหนึ่งออกตั๋วแลกเงินสั่งนายระยับจ่ายเงินแก่นายสอง นายสองสลักหลังโอนตัวไปยังนายสาม นายสามสลักหลังต่อไปยังนายสี่ นายสี่ผู้ทรงตัวเงินนำตัวไปเรียกเก็บเงินจากนาย

ระยับเมื่อถึงกำหนด นายระยับปฏิเสธการจ่ายเงิน แต่มีนายระยงเข้าใช้เงินเพื่อแก้หัวตามจำนวนในตัวแก่นายสี โดยมีได้ระบุว่าได้ใช้เงินเพื่อผู้ใด (ซึ่งตาม ป.พ.พ. มาตรา 957 วรรคแรก ถ้ามีได้ระบุตัวไว้ดังนี้ ท่านให้ถือว่าการใช้เงินได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย) ดังนี้ อยากทราบว่า

(ก) ถ้านายระยงจะเอาตัวแลกเงินนั้นไปไล่เบี้ยเอาเงินที่ตนได้ใช้ไปนั้นคืนจากนายระยับ นายหนึ่ง นายสอง นายสาม ได้หรือไม่

(ข) ถ้าหากนายระยงซื้อสินค้าจากนายห้า แล้วชำระหนี้ค่าสินค้าโดยสลักหลังตัวแลกเงินฉบับดังกล่าวนี้ให้แก่นายห้าไป การกระทำของนายระยงถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ แนวคำตอบ

ป.พ.พ. วางหลักกฎหมายไว้ดังนี้ คือ

(1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในตั๋วเงิน ย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900 วรรคแรก)

(2) การใช้เงินเพื่อแก้หน้า ต้องทำให้เป็นหลักฐานด้วยใบรับ เขียนลงในตัวแลกเงินระบุความว่าได้ใช้เงินเพื่อบุคคลใด ถ้ามีได้ระบุตัวไว้ดังนั้น ท่านให้ถือว่าการใช้เงินนั้นได้ทำไปเพื่อผู้ส่งจ่าย (มาตรา 957 วรรคแรก)

(3) บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า ย่อมรับช่วงสิทธิทั้งปวงของผู้ทรงอันมีต่อคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนได้ใช้เงินแทนไป และต่อคู่สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบต่อคู่สัญญาฝ่ายนั้น แต่หาอาจจะสลักหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่

อนึ่ง บรรดาผู้ซึ่งสลักหลังภายหลังคู่สัญญาฝ่ายซึ่งเขาได้ใช้เงินแทนไปนั้นย่อมหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา 958 วรรค 1-2)

กรณีตามปัญหา

(ก) กรณีนายระยับ นายระยงจะเอาตัวแลกเงินนั้นไปไล่เบี้ยเอาแก่นายระยับไม่ได้ เพราะนายระยับเป็นผู้ส่งจ่าย และยังมีได้ลงลายมือชื่อลงไว้ในตัวแลกเงิน (มาตรา 900 วรรคแรก)

กรณีนายหนึ่ง นายระยงจะเอาตัวแลกเงินนั้นไปไล่เบี้ยเอาแก่นายหนึ่งได้ เพราะนายระยงของผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า ได้รับช่วงสิทธิของนายสีผู้ทรงที่มีต่อนายหนึ่งผู้ส่งจ่ายซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายซึ่งตน (นายระยง) ได้ใช้เงินแทนไป (มาตรา 958 วรรคแรก)

กรณีนายสองและนายสาม นายระยองจะเอาตัวแลกเงินนั้นไปไถ่เบียเอแก่ นายสองและนายสามไม่ได้ เพราะนายสองและนายสามผู้สตั๊กหลังมิได้เป็นคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบ คู่สัญญาที่นายระยองใช้หนี้แทน (คือนายหนึ่ง) นายหนึ่งเสียอีกที่ต้องรับผิดชอบนายสองและนายสาม อนึ่ง นายสองและนายสามผู้สตั๊กหลังภายหลังกายหนึ่งซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายซึ่งนายระยองได้ใช้เงินแทนไป ย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ (มาตรา 958 วรรค 1-2)

(ข) การกระทำของนายระยองไม่ถูกต้องตามกฎหมาย เพราะเป็นบุคคลผู้ใช้จ่ายเงินเพื่อแก้หน้า ได้รับช่วงสิทธิจากผู้ทรงเพื่อไถ่เบีย แต่ไม่มีสิทธิสตั๊กหลังตัวแลกเงินนั้นได้อีกต่อไป (มาตรา 958 วรรคแรก)

## ข้อ 2. คำถาม

นายเทียมบุญเป็นผู้ทรงตัวแลกเงินจำนวน 200,000 บาท ซึ่งมีผู้สั่งจ่ายให้แก่ นายเทียมบุญ นายเทียมบุญลงลายมือชื่อสตั๊กหลังตัวนั้นให้แก่คุณไอ้แสบ โดยระบุข้อความว่า “ในการชกป้องกันตำแหน่งแชมป์โลกของคุณไอ้แสบกับแมมบี้ ซึ่งจำกระทำกันในเร็ว ๆ นี้ นั้น ให้จ่ายเงินแก่คุณไอ้แสบ ถ้าคุณไอ้แสบชกชนะ แต่หากว่าชกแพ้ห้ามมิให้จ่ายเงิน” ดังนี้ ถ้าหากคุณไอ้แสบชกชนะก็คิหรือชกแพ้กี้คิ คุณไอ้แสบจะเรียกเงินตามตัวนั้น โดยอาศัยคำสตั๊กหลังดังกล่าวได้เพียงใดหรือไม่

## แนวคำตอบ

ป.พ.พ. มาตรา วรรคแรก บัญญัติว่า “การสตั๊กหลังนั้นต้องให้เป็นข้อความอันปราศจากเงื่อนไข ถ้าและเงื่อนไขบังคับลงไว้อย่างใด ท่านให้ถือเสมือนว่าเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย”

กรณีตามปัญหา คุณไอ้แสบย่อมจะเรียกเงินตามตัวแลกเงินนั้นได้ ไม่ว่าจะชกชนะหรือชกแพ้กี้ตาม เพราะการสตั๊กหลังของนายเทียมบุญเป็นการสตั๊กหลังที่มีข้อความอันเป็นเงื่อนไข จึงถือเสมือนว่าเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้ในตัวแลกเงินนั้นเลย ตัวแลกเงินฉบับนี้จึงมีผลบังคับตามปกติเหมือนไม่มีเงื่อนไข (มาตรา 922 วรรคแรก)

## ข้อ 3. คำถาม

การรับรองตลอดไปและการรับรองเบี่ยงบ่าย คืออะไร  
การที่ผู้ทรงยอมรับเอาการรับรองเบี่ยงบ่ายประเภทรับรองมีเงื่อนไขก็ดี ประเภท  
รับรองแต่เพียงบางส่วนก็ดี จะมีผลแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่

แนวคำตอบ

**การรับรองตลอดไป** คือ การที่ผู้จ่ายยอมตกลงจ่ายเงินโดยไม่แก้อ้างคำสั่งของผู้สั่ง  
จ่ายแต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย (ป.พ.พ. มาตรา 935 วรรค 2) เช่น ผู้สั่งจ่ายออกตั๋วแลกเงินสั่งผู้จ่าย  
จ่ายเงินแก่ผู้รับเงิน 20,000 บาท ผู้รับเงิน นำตั๋วแลกเงินนั้นไปให้ผู้จ่ายรับรองการจ่าย ผู้จ่าย  
รับรองการจ่ายทั้งหมดครั้งนี้เป็นต้น

**การรับรองเบี่ยงบ่าย** คือ การรับรองที่ทำให้ผลตามเนื้อความที่ระบุไว้ในตั๋วเงินนั้น  
ผิดแผกไปจากที่ผู้สั่งจ่ายได้เขียนสั่งไว้ อาจจะเป็นการรับรองที่มีเงื่อนไข หรือรับรองแต่เพียง  
บางส่วนก็ได้ (ป.พ.พ. มาตรา 935 วรรค 3-4) ฉะนั้นการรับรองเบี่ยงบ่ายจึงมี 2 ประเภท คือ  
การรับรองที่มีเงื่อนไข และการรับรองแต่เพียงบางส่วน

**การรับรองที่มีเงื่อนไข** คือ การที่ผู้จ่ายรับรองจะจ่ายต่อเมื่อมีเหตุการณ์อันใดอันหนึ่ง  
เกิดขึ้น ซึ่งไม่แน่นอน เช่น ผู้จ่ายรับรองการจ่ายโดยระบุว่า "จะจ่ายต่อเมื่อมีเงินเหลืออยู่ในบัญชี  
พอจ่าย" เป็นต้น

**การรับรองแต่เพียงบางส่วน** คือ การที่ผู้จ่ายรับรองการจ่ายไม่ครบจำนวนตามที่ระบุ  
ลงในตั๋วเงินนั้น เช่น ตั๋วเงินราคา 10,000 บาท ผู้จ่ายรับรองการจ่าย 5,000 บาท เป็นต้น

การที่ผู้ทรงยอมรับเอาการรับรองเบี่ยงบ่ายประเภทมีเงื่อนไขก็ดี ประเภทรับรองแต่  
เพียงบางส่วนก็ดี จะมีผลแตกต่างกันดังนี้ คือ

หากผู้ทรงยอมรับเอาการรับรองเบี่ยงบ่ายประเภทมีเงื่อนไข หากผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลัก  
หลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรงโดยแสดงออกชัด หรือโดยปริยายให้รับเอาการรับรองเบี่ยงบ่าย  
เช่นนั้นก็ดีหรือไม่ยินยอมด้วยในภายหลังก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังนั้น ๆ ย่อมหลุดพ้นจาก  
ความรับผิดชอบต่ตั๋วเงินนั้น (ป.พ.พ. มาตรา 936 วรรค 2) แสดงว่าความสำคัญอยู่ที่การให้อำนาจ  
หรือความยินยอม (โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย) ของผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลัง หากให้อำนาจหรือ  
ให้ความยินยอมในการที่ผู้ทรงไปยอมรับเอาการรับรองดังกล่าวก็ไม่หลุดพ้นจากความรับผิด

เช่น ก. และ ข. ต่างมีบัญชีเดินสะพัดกันอยู่ ต่อมา ก. ออกตั๋วแลกเงินสั่งให้ ข.  
จ่ายเงินแก่ ค. 10,000 บาท ค. สลักหลังและส่งมอบให้ ง. ง. นำตั๋วเงินนั้น ๆ ไปให้ ข. ผู้จ่าย

รับรอง ข. รับรองการจ่ายโดยระบุว่า “จะจ่ายเงินจำนวน 10,000 บาท ต่อเมื่อมีเงินเหลืออยู่ในบัญชีพอจ่าย ง. ขอมรับเอาคำรับรองนั้น โดยที่ ก. และ ค. มิได้ให้อำนาจหรือความยินยอมด้วย ดังนี้ หากต่อมา ข. ไม่จ่ายเงินหรือจ่ายเงินไม่ครบ 10,000 บาท ก. และ ค. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบ เพราะได้หลุดพ้นจากความรับผิดไปแล้ว แต่ถ้าหาก ก. หรือ ค. คนใดคนหนึ่งให้อำนาจหรือความยินยอมต่อการที่ ง. ขอมรับคำรับรองดังกล่าวแล้ว ก. หรือ ค. ยังคงต้องรับผิดชอบ

หากผู้ทรงขอมรับเอาการรับรองเบี่ยงบ่ายประเภทบางส่วน กฎหมายบัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ว่าถ้าผู้ทรงได้มีการบอกกล่าวก่อนแล้วโดยชอบ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังจะยินยอมหรือไม่ ไม่สำคัญ ผู้ส่งจ่ายหรือผู้สลักหลังยังคงต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในค้ำเงินนั้นอยู่ แสดงว่าความสำคัญจึงมิได้อยู่ที่การให้อำนาจหรือให้ความยินยอม แต่อยู่ที่การบอกกล่าวของผู้ทรงไปยังผู้ส่งจ่ายและผู้สลักหลัง (ป.พ.พ. มาตรา 936 วรรค 2)

เช่น กรณีตามตัวอย่างแรก หาก ข. รับรองจะจ่ายเพียง 5,000 บาท ง. ผู้ทรงขอมรับเอาและได้บอกกล่าวไปยัง ก. และ ค. แล้ว ก. และ ค. จะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตามยังคงต้องรับผิดชอบในจำนวนเงินที่เหลือ หรือรับผิดชอบทั้งหมดถ้าหาก ข. ไม่จ่ายเงินตามค้ำเงินนั้นเลย

#### ข้อ 4 คำถาม

นายจวบจับขโมยตัวแลกเงินจากนายรุ่งง่ามผู้ทรงตัว แล้วนายจวบจับได้สลักหลังโอนตัวนั้นให้แก่ นายหจิก โดยปลอมลายมือชื่อนายรุ่งง่าม นายหจิกรับโอนตัวไว้โดยสุจริต และปราศจากประมาทเลินเล่อ ต่อมานายรุ่งง่ามฟ้องเรียกตัวนั้นคืนจากนายหจิก นายหจิกมีสิทธิจะยึดหน่วงตัวไว้โดยไม่จำเป็นต้องคืนตัวนั้นให้นายรุ่งง่ามได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายไว้ดังต่อไปนี้

(1) ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 1008 บุคคลผู้ได้ตัวเงินไว้ในครอบครอง ถ้าแสดงให้ปรากฏสิทธิด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย แม้ถึงว่าการสลักหลังรายที่สุดจะเป็นสลักหลังลอยก็ตาม ท่านให้ถือว่าเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เมื่อใดรายการสลักหลังลอยมีสลักหลังรายอื่นตามหลังไปอีก ท่านให้ถือว่าเป็นบุคคลที่ลงลายมือชื่อในการสลักหลังรายที่สุดนั้น เป็นผู้ได้ไปซึ่งตัวเงินด้วยการสลักหลังลอย อนึ่ง คำสลักหลังเมื่อขีดฆ่าเสียแล้ว ท่านให้ถือเสมือนว่ามีได้มีเลข

ถ้าบุคคลหนึ่งผู้ใด ต้องปราศจากตัวเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดง ให้ปรากฏสิทธิของตนในตัวตนวิธีดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หากจำเป็นต้องสละตัวเงินไม่ เว้นแต่ จะได้มาโดยทุจริต หรือไม่มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง (ป.พ.พ. มาตรา 905 วรรค 1-2)

(2) ภายใบบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัว เงินเป็นลายมือชื่อปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อซึ่งลงไว้โดยที่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้น มิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่า ลายมือชื่อปลอมหรือลงปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหน่วงตัวเงินไว้..... ท่านว่าไม่อาจจะ ทำได้เป็นอันขาด...(ป.พ.พ. มาตรา 1008 วรรคแรก)

กรณีตามปัญหา นายหจกได้รับโอนตัวเงินไว้โดยสุจริต และปราศจากประมาท เลินเล่อ จึงเป็นผู้ทรงตามมาตรา 905 วรรค 1-2 ซึ่งตามปกติแล้ว นายหจกไม่ต้องคืนตัวเงินนั้น ให้แก่ผู้มุ่งงำม แต่ตัวเงินฉบับนี้มีลายมือชื่อผู้สลักหลังเป็นลายมือชื่อปลอมจึงต้องนำมาตรา 1008 มาใช้บังคับเพราะมาตรา 905 อยู่ในบังคับของมาตรา 1008 จะนำมาตรา 905 มาใช้บังคับไม่ได้ เมื่อตัวเงินนั้นมีลายมือชื่อปลอม การที่นายหจกจับปลอมลายมือชื่อนายมุ่งงำมสลักหลังโอนให้นาย หจก ลายมือชื่อปลอมนั้นก็ตกเป็นอันใช้ไม่ได้ ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิเพื่อยึดหน่วงตัวเงิน นั้นไว้ไม่ได้ (มาตรา 1008 วรรคแรก) ดังนั้น นายหจกจำต้องคืนตัวเงินนั้นให้แก่ผู้มุ่งงำม (เจ้าของเดิม)

## ภาค 2 ปีการศึกษา 2520

### ข้อ 1. คำถาม

ดีจะออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้ถือแล้วมอบเช็คนั้นให้คุ้ม ด่ายลักเช็คนั้นไป จากคุ้ม คุ้มได้แจ้งต่อธนาคารว่าเช็คถูกลักไป ต่อมาด่ายได้สลักหลังโอนเช็คนั้นให้แก่ฮ้อ ฮ้อรับ ไว้โดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ เมื่อฮ้อนำเช็คไปขึ้นเงิน ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ฮ้อจึงใช้สิทธิไล่เบี้ยเอากับดี คุ้ม ด่าย ดังนี้ ดี คุ้ม ด่าย จะต้องรับผิดชอบเช็คในฐานะใดบ้าง หรือไม่ และหากคุ้มฟ้องเรียกเช็คคืนจากฮ้อ ฮ้อจำต้องคืนให้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไว้ดังต่อไปนี้

(1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในตั๋วเงิน ย่อมจะต้องรับผิดชอบเนื้อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900 วรรคแรก)

(2) ถ้าบุคคลผู้หนึ่งผู้ใดต้องปราศจากตั๋วเงินไปจากครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งแสดงให้ปรากฏสิทธิของคนในตั๋วตามวิธีการดังกล่าวมาในวรรคก่อนนั้น หากจำเป็นต้องสละตั๋วเงินไม่ เว้นแต่จะได้มาโดยทุจริตหรือได้มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง

อนึ่ง ข้อความในวรรคก่อนนี้ ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตั๋วเงินส่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย (มาตรา 905 วรรค 2-3)

(3) ตัวแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ท่านว่ายอมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน (มาตรา 918)

(4) การสลักหลังตัวแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล) สำหรับผู้ส่งจ่าย (มาตรา 921)

(5) ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน (มาตรา 940 วรรคแรก)

(6) ในเรื่องตัวแลกเงินนั้น บรรดาบุคคลผู้ส่งจ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลักหลังก็ดี หรือ รับประกันด้วยอาวัลก็ดี ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้ทรง (มาตรา 967 วรรคแรก)

(7)ให้นำมาตรา 918, 921, 940 และ 967 มาใช้บังคับในเรื่องเช็คด้วย (มาตรา 989 วรรคแรก)

กรณีตามปัญหา เช็คที่ตะส่งจ่ายเป็นเช็คผู้ถือ การโอนยอมทำได้เพียงแต่ส่งมอบให้กัน (มาตรา 918) การสลักหลังโอนเช็คจึงสมบูรณ์ด้วยการส่งมอบ ดังนั้น การที่ซื้อรับโอนเช็คนั้นไว้โดยทุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ ย่อมถือว่าซื้อเป็นผู้ทรงเช็คโดยชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา 905 วรรค 2-3) เมื่อธนาคารปฏิบัติราชการจ่ายเงิน อ้อจึงมีสิทธิไต่เบี่ยเอากับตะในฐานะเป็นผู้ส่งจ่าย ซึ่งต้องรับผิดชอบต่ออ้อผู้ทรง (มาตรา 914, 967) แต่อ้อ ไม่มีสิทธิไต่เบี่ยเอากับคุ้ม เพราะคุ้มมิได้ลงลายมือชื่อในเช็คจึงไม่ต้องรับผิดชอบตามเช็คนั้น (มาตรา 900) สำหรับค่าชดเชยจะต้องรับผิดชอบเช็คในฐานะเป็นผู้รับอาวัลให้แก่ผู้ส่งจ่าย เพราะลงลายมือชื่อสลักหลังตัวผู้ถือ จึงต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับตะผู้ส่งจ่าย (มาตรา 921, 940 วรรคแรก) มิใช่รับผิดชอบในฐานะผู้สลักหลัง

และหากคุ้มเจ้าของเดิมของเช็คนั้นฟ้องเรียกเช็คนั้นคืนจากอ้อ อ้อเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไม่จำเป็นต้องคืนให้ (มาตรา 905 วรรค 2-3)

## ข้อ 2. คำถาม

จากคำถามในข้อ 1.

(ก) หากกรณีเป็นว่า ธนาคารได้จ่ายเงินไปตามเช็คให้แก่ผู้ออกและหักเงินจากบัญชีของโต๊ะโต๊ะไม่ยอมโดยอ้างว่าธนาคารไม่มีอำนาจหน้าที่จ่ายเงินตามเช็คฉบับนั้นแล้ว จึงไม่มีสิทธิหักเงินจากบัญชีของตน ข้ออ้างของโต๊ะถูกต้องหรือไม่

(ข) หากกรณีเป็นว่า ตายไม่ได้สลักหลังโอนเช็คให้แก่ผู้ออก หากแต่ตายนำเช็คฉบับนั้นไปขึ้นเงินจากธนาคาร ธนาคารได้จ่ายเงินไปตามเช็ค โต๊ะจะมีข้ออ้างอย่างไรหรือไม่ที่จะไม่ให้ธนาคารหักเงินจากบัญชีของตน

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไว้ดังต่อไปนี้

(ก) ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายเพื่อให้ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารได้ออกเบิกเงินแก่ตน เว้นแต่ได้มีคำบอกกล่าวว่าเช็คนั้นหายหรือถูกลักไป (มาตรา 991(3) หลักกฎหมายดังกล่าวถืออำนาจให้ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คได้ ถ้าหากทราบคำบอกกล่าวว่าเช็คนั้นหายหรือถูกลักไปซึ่งใครจะเป็นผู้บอกกล่าวก็ได้ ธนาคารจะเชื่อหรือไม่ หรือจะใช้ดุลพินิจในการจ่ายหรือไม่ก็ตาม ย่อมเป็นสิทธิของธนาคาร การที่ธนาคารได้รับคำบอกกล่าวจากคู่มาว่าเช็คถูกลักไป จึงเป็นเพียงให้สิทธิธนาคารในอันที่จะปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คนั้นได้ และหากธนาคารจะใช้ดุลพินิจจ่ายเงินไปทั้ง ๆ ที่ธนาคารมีสิทธิปฏิเสธธนาคารก็ย่อมทำได้ ธนาคารก็ยังคงมีสิทธิหักเงินจากบัญชีของผู้สั่งจ่ายได้ เว้นแต่จะจ่ายไปโดยประมาทเลินเล่อ แต่กรณีตามปัญหานี้ มิใช่เป็นการจ่ายเงินไปโดยประมาทเลินเล่อ เพราะถึงแม้ธนาคารจะปฏิเสธการจ่ายเงิน โต๊ะผู้สั่งจ่ายก็ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามเช็คนั้นให้แก่ผู้ออกอยู่แล้ว เพราะโต๊ะเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย ฉะนั้นข้ออ้างของโต๊ะจึงไม่ถูกต้อง (กรณีมิได้เป็นดังเช่น ป.พ.พ. มาตรา 992 ซึ่งกำหนดให้ธนาคารหมดอำนาจหน้าที่ที่จะจ่ายเงินตามเช็คของผู้สั่งจ่ายต่อไป หากธนาคารขึ้นจ่ายไป ก็จะหักเงินจากบัญชีของผู้สั่งจ่ายไม่ได้)

(ข) ป.พ.พ. มาตรา 1009 ได้บัญญัติให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปโดยถูกระเบียบ หากมีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใดและธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อ แต่กรณีตามปัญหา การที่ธนาคารได้รับคำบอกกล่าวว่าเช็คถูกลักไป ซึ่งธนาคารมีสิทธิตามกฎหมายที่จะปฏิเสธการจ่ายเงินได้อยู่แล้ว แต่ธนาคารก็ยังใช้เงินให้ตายเป็นคนร้ายไป ซึ่งหากธนาคารได้ใช้ความระมัดระวัง



ตามสมควร ก็จะทำราบได้ว่าตายผู้มารับเงินตามเช็คไม่ใช่ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย และผู้  
สั่งจ่ายก็ไม่มีควมรับผิดชอบตามที่ตนนั้นต่อตายแต่อย่างใด การจ่ายเงินของธนาคารในลักษณะ  
ดังกล่าวจึงเป็นการจ่ายเงินไปโดยประมาณเงินและถือว่าธนาคารจ่ายเงินไปโดยไม่ถูก  
ระเบียบ ธนาคารจะหักเงินจากบัญชีของผู้สั่งจ่ายไม่ได้ ดังนั้นผู้สั่งจ่ายจึงมีข้ออ้างดังกล่าวที่จะ  
ไม่ให้ธนาคารหักเงินจากบัญชีของตนได้

### ข้อ 3. คำถาม

อาทิตย์ออกตั๋วแลกเงินสั่งให้เดือนเต็มดวงจ่ายเงินแก่ผู้ถือ แล้วมอบตัวนั้นให้แก่  
จันทร์ จันทร์สกลหลังโอนให้อังคาร อังคารสกลหลังโอนให้พุธ พุธสกลหลังโอนให้พฤหัสบดี  
เมื่อตัวถึงกำหนดชำระ เดือนเต็มดวงปฏิเสธการจ่ายเงิน พฤหัสบดีจึงบังคับเอาเงินจากพุธ พุธชำระ  
เงินให้แก่พฤหัสบดีและเรียกตัวคืนมา ดังนี้ พุธจะใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจาก อาทิตย์ จันทร์ อังคาร ได้  
หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไว้ดังต่อไปนี้

(1) ตั๋วแลกเงินอันสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ท่านว่ายอมโอนไปเพียงด้วยส่งมอบให้กัน  
(มาตรา 918)

(2) การสกลหลังตั๋วแลกเงินซึ่งสั่งให้ใช้เงินแก่ผู้ถือนั้น ย่อมเป็นเพียงประกัน (อาวัล)  
สำหรับผู้สั่งจ่าย (มาตรา 921)

(3) ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน

เมื่อผู้รับอาวัลได้ใช้เงินไปตามตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมได้สิทธิในอันที่จะไล่เบี้ยเอา  
แก่บุคคลซึ่งตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบแทนตัวผู้รับนั้น (มาตรา 940 วรรค 1, 3)

กรณีตามปัญหา เป็นตั๋วแลกเงินชนิดสั่งจ่ายแก่ผู้ถือ การโอนตั๋วผู้ถือกระทำได้  
เพียงแต่ส่งมอบให้แก่กันก็สมบูรณ์ (มาตรา 918) การที่จันทร์ อังคารและพุธ สกลหลังโอนตั๋วผู้  
ถือ การโอนตั๋วผู้ถือนั้นก็สมบูรณ์เพียงส่งมอบ เพราะมีการโอนกันต่อ ๆ มา แต่ไม่ถือว่าเป็น  
การสกลหลังให้กัน กฎหมายบัญญัติให้การสกลหลังตั๋วผู้ถือนั้นเป็นเพียงประกัน (อาวัล) ผู้สั่ง  
จ่าย (มาตรา 921) จันทร์ อังคาร และพุธ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้รับอาวัลอาทิตย์ผู้สั่งจ่าย ซึ่ง  
จะต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับอาทิตย์ผู้สั่งจ่าย (มาตรา 940 วรรคแรก) การที่พฤหัสบดีผู้ทรงบังคับเอา  
เงินจากพุธผู้รับอาวัลคนหนึ่ง เมื่อพุธได้ใช้เงินไปแล้ว ก็ย่อมได้สิทธิจากพฤหัสบดีผู้ทรงที่จะไล่เบี้ย

เอาภัยอาทิตยซึ่งเป็นบุคคลที่ตนได้ประกันไว้ กับทั้งบุคคลทั้งหลายผู้รับผิดชอบอาทิตย หรือรับผิดชอบอาทิตยอีกเลย มิแต่รับผิดชอบเช่นเดียวกันกับอาทิตย ซึ่งก็คือ จันทร อังการรวมทั้งตัวพुरुอีกด้วย ดังนั้น พुरुจึงไม่มีสิทธิไล่เบี้ย จันทร และอังการ เพราะรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับอาทิตย และรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับพुरुเอง พुरुจึงไล่เบี้ยจากอาทิตยคนเดียวเท่านั้น

#### ข้อ 4. คำถาม

นายตะวันแสดปลอมลายมือชื่อนายกะทิงเขียวผู้สามี สั่งธนาคารจ่ายเงินแก่ผู้ถือแล้วส่งมอบเช็คให้นายแรดดำ นายกะทิงเขียวทราบเรื่องแต่ไม่กล้าแจ้งให้ธนาคารทราบ ด้วยเกรงว่าภรรยาของตนจะมีความผิดทางอาญา ต่อมานายปลาไหลคงได้ลักเช็คฉบับนั้นจากนายแรดดำและนำไปขึ้นเงินจากธนาคาร ธนาคารหลงเชื่อว่าเป็นลายมือชื่อชื่อนายกะทิงเขียวเพราะปลอมได้เหมือนมาก ธนาคารจึงจ่ายเงินไปตามเช็คนั้น และหักเงินจากบัญชีชื่อนายกะทิงเขียว นายกะทิงเขียวไม่ยอมโดยอ้างว่าลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายปลอม ธนาคารต้องรับผิดชอบเอง ดังนี้ ข้ออ้างชื่อนายกะทิงเขียวฟังขึ้นหรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาไว้ดังต่อไปนี้

ป.พ.พ. มาตรา 1008 วรรคแรก บัญญัติว่า “ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เมื่อใดลายมือชื่อในตัวเงินเป็นลายมือปลอมก็ดี เป็นลายมือชื่อลงไว้โดยบุคคลซึ่งอ้างเอาเป็นเจ้าของลายมือชื่อนั้นมิได้มอบอำนาจให้ลงก็ดี ท่านว่าลายมือชื่อปลอมหรือลงโดยปราศจากอำนาจเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงอาศัยแสวงสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อยึดหน่วงตัวเงินไว้ก็ดี เพื่อทำให้ตัวนั้นหลุดพ้นก็ดี หรือเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ท่านว่าไม่อาจทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกยึดหน่วง หรือถูกบังคับใช้เงินนั้นอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องคดขมิให้ยกชื่อลายมือชื่อปลอมหรือชื่อลงลายมือชื่อปราศจากอำนาจนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้”

ป.พ.พ. มาตรา 1009 บัญญัติว่า “ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาสั่งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากประมาทเลินเล่อไซ้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสลักหลังของผู้รับเงิน หรือการสลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเอา

เป็นเจ้าของคำสติกหลังนั้นและถึงแม้ว่ารายการสติกหลังนั้นจะเป็นสติกหลังปลอมหรือปรากจาก  
อำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ”

จากหลักกฎหมายดังกล่าวในกรณีที่ตัวเงินมีลายมือชื่อปลอม ๆ ต้องนำหลักกฎหมาย  
มาตรา 1008 มาใช้บังคับ เว้นแต่จะมีกฎหมายมาตราอื่นบัญญัติไว้เป็นพิเศษก็ต้องบังคับกัน  
ตามนั้นจะนำมาตรา 1008 มาใช้บังคับลำพังไม่ได้ เพราะมาตรา 1008 ก็อยู่ในบังคับแห่ง  
บทบัญญัติทั้งหลายในประมวลกฎหมายนี้ เช่น มาตรา 1009 เป็นต้น แต่มาตรา 1009 เป็น  
บทบัญญัติที่มกรองธนาคารผู้ให้เงิน ไปตามตัวเงินที่มีลายมือชื่อผู้สติกหลังหรือผู้รับเงินเป็น  
ลายมือชื่อปลอม ๆ มิได้คุ้มครองไปถึงลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอมด้วย จึงต้องบังคับ  
ตามมาตรา 1008

กรณีตามปัญหา ลายมือชื่อนายกะทิงเขียวผู้ส่งจ่ายเป็นรายมือชื่อปลอมซึ่งนางตะวันตก  
แสกได้ปลอมขึ้น ปกติแล้วธนาคารผู้ส่งจ่ายจะอ้างว่าตัวเงินนั้นหลุดพ้นเพราะได้จ่ายเงินไปโดย  
ถูกต้องตามระเบียบแล้วไม่ได้ เว้นแต่ผู้จะพึงถูกบังคับให้ใช้เงินอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องคดีบท (ถูก  
กฎหมายปิดปาก) มิให้ยกลายมือชื่อปลอม ๆ ขึ้นเป็นข้อต่อสู้ ตามปัญหาการที่นายกะทิงเขียว  
ทราบถึงการปลอมลายมือชื่อของตนแล้ว แต่ก็ไม่ได้แจ้งให้ธนาคารทราบ ทำให้ธนาคารหลงเชื่อ  
ว่าเป็นลายมือชื่อของนายกะทิงเขียว จึงจ่ายเงินไป กฎหมายจึงปิดปากนายกะทิงเขียวมิให้ยกเรื่อง  
ลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายปลอมขึ้นต่อสู้ธนาคารได้ ดังนั้น ข้ออ้างของนายกะทิงเขียวจึงฟังไม่ขึ้น

### ภาคอุธรณ์ ปีการศึกษา 2520

#### ข้อ 1. คำถาม

นายคำออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่นายขาว ปรากฏว่านายขาวเป็นผู้เยาว์ขณะ  
เมื่อนายขาวสติกหลังโอนไปยังนายเหลืองได้หลอกนายเหลืองว่าตนเป็นผู้บรรลุนิติภาวะแล้วจน  
นายเหลืองหลงเชื่อจึงรับโอนเช็คไว้ นายเหลืองสติกหลังไปยังนายเขียว เมื่อนายเขียวนำเช็คไป  
เรียกเก็บเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เนื่องจากเงินในบัญชีไม่พอจ่าย นายเขียว  
จึงมาใช้สิทธิไล่เบี้ยเอาจากนายคำ นายขาว นายเหลือง นายคำต่อสู้ว่าเช็คฉบับนี้มีลายมือชื่อ  
ของนายขาวซึ่งเป็นผู้เยาว์ คนจึงไม่ขอรับผิดชอบต่อสู้ดังกล่าวของบุคคลทั้งสาม ยกขึ้นต่อสู้นาย  
เขียวผู้ทรงได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

1. ถ้าตัวเงินลงลายมือชื่อของบุคคลหลายคน มีทั้งบุคคลซึ่งไม่อาจจะเป็นผู้สัญญาแห่งตัวเงินนั้นได้เลยหรือเป็นได้แต่ไม่เต็มผลไซ้ ท่านว่าการนี้ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความรับผิดชอบของบุคคลอื่น ๆ นอกนั้น ซึ่งคงต้องรับผิดชอบตามตัวเงิน (มาตรา 902)

2. บุคคลทั้งหลายผู้ถูกฟ้องในมูลตัวแลกเงิน หากอาจจะต่อสู้ผู้ทรงด้วยข้อต่อสู้อันอาศัยความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างตนกับผู้ส่งจ่าย หรือกับผู้ทรงคนก่อน ๆ นั้น ไม่ได้ เว้นแต่การโอนจะได้มีขึ้นด้วยคบคิดกันฉ้อฉล (มาตรา 916) อนึ่ง มาตรา 989 โดเบัญญัติให้นำมาตรา 916 ไปใช้บังคับกับเช็คด้วย

กรณีตามปัญหา แยกตอบเรียงลำดับต่อไปนี้

นายคำ ผู้ส่งจ่ายยกข้อต่อสู้ว่าเช็คฉบับนี้มีลายมือชื่อนายขาวผู้เยาว์ขึ้นต่อผู้นายเขียวผู้ทรง เพื่อที่จะไม่ขอรับผิดชอบเช็คไม่ได้ เพราะนายขาวผู้เยาว์เป็นผู้สัญญาได้แต่ไม่เต็มผล แต่ลายมือชื่อนั้นไม่กระทบกระทั่งถึงลายมือชื่อนายคำผู้ส่งจ่ายซึ่งมีความสามารถตามกฎหมาย ยังคงต้องรับผิดชอบตามเช็คนั้น (มาตรา 902) อนึ่ง ข้อต่อสู้เรื่องความเป็นผู้เยาว์นั้นเป็นข้อต่อสู้เฉพาะตัวของนายขาวหรือผู้แทนโดยชอบธรรมของนายขาวเท่านั้น นายคำซึ่งมีความสามารถในการทำนิติกรรม (การส่งจ่ายเช็ค) จะยกข้อต่อสู้ของคนอื่นมาเป็นข้อต่อสู้ของตนเพื่อไม่ให้ต้องรับผิดชอบไม่ได้

นายขาว ผู้สกลหลังยกข้อต่อสู้ว่าตนเป็นผู้เยาว์จึงไม่ขอรับผิดชอบเช็คขึ้นต่อผู้นายเขียวผู้ทรงได้ เพราะตัวเงินเป็นสัญญาอย่างหนึ่ง ฉะนั้นผู้สัญญาต้องมีความสามารถตามกฎหมาย

กรณีตามปัญหา นายขาวผู้เยาว์มีความบกพร่องในเรื่องความสามารถ เป็นผู้สัญญาในตัวเงินได้ แต่ไม่เต็มผล (มาตรา 902) เรื่องความสามารถนี้เป็นเรื่องเฉพาะตัวเอง นายขาวมีสิทธิที่จะยกขึ้นต่อสู้ผู้สัญญาคนใดในตัวเงินก็ได้ แม้กระทั่งผู้ทรง

นายเหลือง ผู้สกลหลังยกข้อต่อสู้ว่าตนถูกหลอกลวงขึ้นต่อผู้นายเขียวผู้ทรงเพื่อไม่ขอรับผิดชอบไม่ได้ เพราะการที่นายเหลืองถูกนายขาวหลอกลวงนั้น เป็นความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคลระหว่างตน (นายเหลือง) กับนายขาวผู้ทรงคนก่อน นายเหลืองจะยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้นายเขียวผู้ทรงปัจจุบันไม่ได้ เว้นแต่การโอนจะมีการคบคิดกันฉ้อฉล (มาตรา 916) แต่ตามปัญหา

การโอนเช็คระหว่างนายเหลืองกับนายเขียวไม่ปรากฏว่ามีการคบคิดกันฉ้อฉลแต่อย่างใด ดังนั้น นายเหลืองจึงยกขึ้นต่อสู้ดังกล่าวขึ้นสู่นายเขียวผู้ทรงไม่ได้

## ข้อ 2. คำถาม

ตั๋วแลกเงินฉบับหนึ่งมีนายดำเป็นผู้สั่งจ่าย นายขาวเป็นผู้จ่าย นายหอยเป็นผู้รับเงิน นายหอยเป็นผู้นำตั๋วฉบับนี้ไปให้นายขาวผู้จ่ายรับรอง นายขาวได้รับรองจะใช้เงินให้เมื่อตั๋วถึงกำหนด นายหอยสตกหลังโอนให้นายปู นายปุตสตกหลังโอนให้นายปลา นายปลาสตกหลังโอนกลับไปยังนายหอย ตั๋วฉบับนี้มีนายเหลืองเป็นผู้รับอาวัลโดยนายเหลืองได้ลงลายมือชื่อไว้เลย ๆ ที่ด้านหน้าตั๋วโดยมิได้ระบุข้อความใด ๆ ผู้ที่นำตั๋วไปให้นายเหลืองรับอาวัลคือนายปลา เมื่อตั๋วถึงกำหนดชำระ นายขาวไม่ยอมจ่ายเงินตามคำรับรอง ดังนี้ นายหอยจะฟ้องเรียกเงินตามตั๋วฉบับนี้จากใครได้บ้าง

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900 วรรคแรก)

(2) บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือสตกหลังตั๋วแลกเงินย่อมเป็นอันสัญญาว่า เมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตั๋วแลกเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือโดยไม่ยอมรับรองก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สตกหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สตกหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น ถ้าหากว่าได้ทำถูกต้องตามวิธีการในข้อไม่รับรอง หรือไม่จ่ายเงินนั้นแล้ว (มาตรา 914)

(3) ผู้จ่ายได้ทำการรับรองตั๋วแลกเงินแล้ว ย่อมต้องผูกพันในอันจะจ่ายเงินจำนวนที่รับรองตามเนื้อความแห่งคำรับรองของตน (มาตรา 937)

(4) อันการรับอาวัลย่อมทำให้กันด้วยเขียนลงในตั๋วเงินนั่นเอง หรือที่ใบประจำต่อในการนี้พึงใช้ถ้อยคำสำนวนว่า “ใช้ได้เป็นอาวัล” หรือสำนวนอื่นใดทำนองเดียวกันนั้นและลงลายมือชื่อผู้รับอาวัล

อนึ่ง เพียงแต่ลงลายมือชื่อของผู้รับอาวัลในด้านหน้าแห่งตั๋วเงิน ท่านก็จัดว่าเป็นคำรับอาวัลแล้ว เว้นแต่ในกรณีที่เป็นลายมือชื่อของผู้จ่าย หรือผู้สั่งจ่าย

ในคำรับอาวัล ต้องระบุว่ารับประกันผู้ใด หากมิได้ระบุ ท่านให้ถือว่ารับประกันผู้  
ตั้งจ่าย (มาตรา 939)

(5) ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน (มาตรา 940  
วรรคแรก)

(6) ในเรื่องตัวแลกเปลี่ยนนั้น บรรดาบุคคลผู้ตั้งจ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลากหลังก็ดีหรือ  
รับประกันด้วยอาวัลก็ดี ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้ทรง (มาตรา 967 วรรคแรก)

(7) ผู้ตั้งจ่ายก็ดี ผู้รับรองก็ดี ผู้สลักหลังคนก่อนก็ดี ซึ่งเขาสลักหลังหรือ โอนตัวแลกเปลี่ยน  
ให้อีกทอดหนึ่งนั้น หากมีสิทธิจะไล่เบี้ยเอาแก่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งตนต้องรับผิดชอบต่อเขาอยู่ก่อนแล้วตาม  
ตัวเงินนั้นไม่ได้ (มาตรา 971)

กรณีตามปัญหา นายหอยเป็นผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย เพราะได้รับการสลักหลัง  
กลับคืนมา

- บุคคลที่นายหอยมีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามตัวแลกเปลี่ยนฉบับนี้คือ

(ก) นายคำ ซึ่งลงลายมือชื่อในฐานะเป็นผู้ตั้งจ่าย จึงต้องรับผิดชอบต่อนายหอยผู้ทรง (มาตรา  
900 วรรคแรก, 914, 967 วรรคแรก)

(ข) นายขาว ซึ่งลงลายมือชื่อในฐานะเป็นผู้รับรอง จึงต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อนายหอยผู้  
ทรง (มาตรา 900 วรรคแรก, 937, 967 วรรคแรก)

(ค) นายเหลือง ซึ่งลงลายมือชื่อในฐานะเป็นผู้รับอาวัล เมื่อมิได้ระบุว่ารับอาวัลผู้ใด  
ก็ให้ถือว่ารับอาวัลนายคำผู้ตั้งจ่าย และต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกับนายคำบุคคลซึ่งตนประกัน  
(มาตรา 900, 939 วรรคท้าย, 940 วรรคแรก และ 967 วรรคแรก)

- บุคคลที่นายหอยไม่มีสิทธิฟ้องเรียกเงินตามตัวแลกเปลี่ยนฉบับนี้คือ

นายปูและนายปลา เพราะนายหอยผู้ทรงอยู่ในฐานะเป็นผู้สลักหลังคนก่อน ที่ได้รับ  
สลักหลังกลับคืนมาอีกครั้งหนึ่ง ไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่นายปูและนายปลา ซึ่งเป็นบุคคลซึ่งนาย  
หอยจะต้องรับผิดชอบต่อเขาแล้ว ตามตัวเงินฉบับนั้น (มาตรา 971)

### ข้อ 3. คำถาม

นายคำออกเช็คที่กรุงเทพฯ สั่งให้ธนาคารแห่งหนึ่งในกรุงเทพฯ จ่ายเงิน 20,000 บาท  
ให้แก่ นายขาว นายขาวสลักหลังโอนเช็คนั้นให้กับนายเหลือง ขณะเมื่อนายเหลืองนำเช็คไป

เรียกให้ธนาคารจ่ายเงินนั้น เป็นเวลา 7 เดือน นับแต่วันออกเช็คแล้ว ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน โดยแจ้งว่านายคำไม่เคยมีบัญชีฝากเงินกับธนาคารเลย ดังนั้น นายเหลืองจะฟ้องเรียกเงินตามเช็คฉบับนี้จากนายขาวและนายคำได้เพียงใดหรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

ป.พ.พ. มาตรา 990 บัญญัติว่า “ ผู้ทรงเช็ค ต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน ถือว่า ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกันกับที่ออกเช็ค ต้องยื่นภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่นต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามิฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวง ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียวเท่าที่ที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่ายเพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น

อนึ่ง ผู้ทรงเช็คซึ่งผู้ส่งจ่ายหลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปแล้วนั้น ท่านให้รับช่วงสิทธิของผู้ส่งจ่ายคนนั้น อันมีต่อธนาคาร”

ตามปัญหา นายคำส่งจ่ายเช็คให้ใช้เงินในเมืองเดียวกัน การที่นายเหลืองได้นำเช็คไปเรียกให้ธนาคารจ่ายเงินต่อเมื่อเวลา 7 เดือนนับแต่วันออกเช็คแล้ว ดังนั้น นายเหลืองจะฟ้องเรียกเงินตามเช็คฉบับนี้จากนายขาวผู้สลักหลังไม่ได้ เพราะนายเหลืองผู้ทรงเก็บเช็คไว้เกินกว่า 1 เดือนนับแต่วันออกเช็คนั้น (มาตรา 990)

สำหรับนายคำผู้ส่งจ่ายเงินตามเช็คนั้น นายเหลืองผู้ทรงฟ้องเรียกเงินตามเช็คจากนายคำได้เต็มจำนวน 20,000 บาท เพราะนายคำไม่เคยมีบัญชีฝากเงินไว้กับธนาคารเลย นายคำผู้ส่งจ่ายมิได้เกิดความเสียหายแต่อย่างใด ดังนั้น นายเหลืองผู้ทรงจึงไม่เสียสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาจากนายคำผู้ส่งจ่ายได้เต็ม 20,000 บาท

#### ข้อ 4. คำถาม

- (ก) หากตั๋วเงินมีการปลอมโดยแก้ไขข้อความอันเป็นข้อสำคัญ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากคู่สัญญาในตั๋วเงินนั้นทั้งหมด จะก่อให้เกิดผลตามกฎหมายประการใดบ้าง  
(ตอบทั้งการแก้ไขที่เห็นประจักษ์และไม่ประจักษ์)

(ข) หากธนาคารได้จ่ายเงินไปตามเช็คที่มีลายมือชื่อผู้สั่งจ่ายปลอม แต่ธนาคารจ่ายไปโดยสุจริต มิได้ประมาทเลินเล่อ และจ่ายไปตามทางคำปกติ จะถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปโดยถูกต้องเรียบร้อยแล้วหรือไม่

(ตอบเฉพาะถูกหรือไม่ถูกต้องโดยยกหลักกฎหมายประกอบคำตอบ)

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(ก) ป.พ.พ. มาตรา 1007 บัญญัติว่า “ ถ้าข้อความในตั๋วเงินใด หรือในคำรับรองตั๋วเงินรายใดมีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญโดยที่คู่สัญญาทั้งปวงผู้ต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงินมิได้ยินยอมด้วยหมดทุกคนไซ้ ท่านว่าตั๋วเงินนั้นก็อันเสีย เว้นแต่ยังใช้ได้ต่อคู่สัญญาซึ่งเป็นผู้ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น หรือ ได้ยินยอมด้วยกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้นกับทั้งผู้สละหลังในภายหลัง

แต่หากตั๋วเงินใด ได้มีผู้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ แต่ความเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ประจักษ์และตั๋วเงินนั้นตกอยู่ในมือผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมายไซ้ ท่านว่าผู้ทรงคนนั้นจะเอาประโยชน์จากตั๋วเงินนั้นก็ได้เสมือนดังว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และจะบังคับการใช้เงินตามเนื้อความเดิมแห่งตัวนั้นก็ได้

กล่าวโดยเฉพาะ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงเช่นจะกล่าวต่อไปนี้ ท่านถือว่าเป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในข้อสำคัญ คือ แก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างใด ๆ แก่วันที่ลง จำนวนเงินอันจะพึงใช้ เวลาใช้เงินสถานที่ใช้เงิน กับทั้งเมื่อตั๋วเงินเขารับรองไว้ทั่วไปไม่เจาะจงสถานที่ใช้เงินไปเดิมความระบุดสถานที่ใช้เงินเข้าโดยที่ผู้รับรองมิได้ยินยอมด้วย”

การปลอมตั๋วเงินด้วยการแก้ไขข้อความสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่มาตรา 1107 วรรคท้าย บัญญัติไว้ นั้น ย่อมก่อให้เกิดผลตามที่มาตรา 1007 วรรค 1-2 บัญญัติไว้ ซึ่งจะแยกพิจารณาออกเป็น 2 กรณี คือ

- **กรณีแก้ไขเปลี่ยนแปลง ๑ โดยเห็นประจักษ์** ( เห็นได้ชัดว่ามีการแก้ไข จึงเกิดความยินยอมหรือไม่ขึ้น) แต่หากคู่สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบตามตั๋วเงินนั้นมิได้ยินยอมด้วยหมดทุกคนแล้ว ย่อมจะเกิดผลตามกฎหมาย คือ ตั๋วเงินนั้นเสียไปใช้ไม่ได้ จึงไม่มีผลผูกพันคู่สัญญาที่มีได้รู้เห็นยินยอมด้วยในการแก้ไขนั้น เว้นแต่ตั๋วเงินนั้นยังใช้ได้กับคู่สัญญา 3 ฝ่าย ดังต่อไปนี้คือ

1. ผู้แก้ไข และ
2. ผู้ยินยอมด้วยการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น และ



3. ผู้สัถ์หลังภายหลังการแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น แม้จะมีได้รู้เห็นหรือยินยอม  
ช่วยในการแก้ไขก็ตาม (มาตรา 1007 วรรคแรก)

กรณีแก้ไขเปลี่ยนแปลง ๆ โดยไม่ทันประจักษ์ (แนบเนียน) ปกติความยินยอมใน  
กรณีนี้ไม่เกิดขึ้นเพราะดูอย่างไรก็ไม่รู้ว่ามีมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เว้นแต่พิสูจน์กันอย่างจริงจัง  
หากตัวเงินนั้นอยู่ในครอบครองของผู้ทรงตามกฎหมายแล้ว ย่อมจะเกิดผลตามกฎหมาย คือ ตัว  
เงินมิได้เสียไป ยังคงใช้ได้กับคู่สัญญาทุกฝ่าย ดังนี้ คือ

1. ตัวเงินที่ถูกแก้ไขนั้น ยังคงใช้ได้กับผู้แก้ไขและผู้สัถ์หลังภายหลังการ  
แก้ไขเสมือนว่ามีได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเลย และ
2. ตัวเงินที่ถูกแก้ไขนั้นยังคงใช้ได้กับคู่สัญญาก่อนการแก้ไข ซึ่งยังคงต้องรับ  
ผิดตามเนื้อความเดิมก่อนการแก้ไขนั้น

(ข) ป.พ.พ. มาตรา 1009 บัญญัติไว้ “ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาตั้งเมื่อทวง  
ถามมาเบิกต่อธนาคารใด และธนาคารนั้นได้ใช้เงินให้ไปตามทางค้าปกติโดยสุจริตและปราศจาก  
ประมาทเลินเล่อไซ้ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่ที่จะต้องนำสืบว่าการสัถ์หลังของผู้รับเงิน หรือ  
การสัถ์หลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแก่บุคคลซึ่งอ้างเอาเป็น  
เจ้าของคำสั่งสัถ์หลังนั้น และถึงแม้รายการสัถ์หลังนั้นจะเป็นสัถ์หลังปลอมหรือปราศจาก  
อำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ”

ตามปัญหา จะถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปโดยถูกระเบียบแล้วไม่ได้ แม้ว่าจะจ่ายเงิน  
ไปโดยสุจริต มิได้ประมาทเลินเล่อ และจ่ายเงินไปตามทางค้าปกติก็ตาม ทั้งนี้ เพราะเข็มนั้นมี  
ลายมือชื่อผู้ตั้งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอม กฎหมายคุ้มครองธนาคารในเรื่องการจ่ายเงินเฉพาะกรณี  
ที่ลายมือชื่อผู้สัถ์หลังเป็นลายมือชื่อปลอม ๆ เท่านั้น มิได้คุ้มครองถึงกรณีที่ลายมือชื่อผู้ตั้งจ่าย  
เป็นลายมือชื่อปลอมด้วย (มาตรา 1009)

#### ภาค 1 ปีการศึกษา 2521

##### ข้อ 1. คำถาม

จงตอบคำถามต่อไปนี้โดยย่อ

ตัวอย่าง คำถาม ผู้จ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินย่อมมีความรับผิดชอบที่จะต้องจ่ายเงินเมื่อตั๋วเงินถึงกำหนด  
ชำระ ใช่หรือไม่

**คำตอบ ไม่ใช่** เพราะบุคคลที่จะมีความรับผิดชอบตามตัวเงินจะต้องเป็นบุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินแล้วเท่านั้น

1.1 มีข้อความอย่างหนึ่งปรากฏอยู่ในตั๋วเงิน แต่เป็นข้อความที่กฎหมายลักษณะตั๋วเงินมิได้บัญญัติไว้เลย ตั๋วเงินฉบับนี้จึงตกเป็นอันเสียไปใช้ไม่ได้ ใช่หรือไม่

1.2 การที่ผู้ทรงยอมผ่อนเวลาการใช้เงินให้แก่ผู้จ่ายเงิน ย่อมทำให้ผู้ทรงสิทธิในสิทธิไล่เบี่ยเท่ากับคู่สัญญาคนก่อน ๆ ที่มีได้ตกลงในการผ่อนเวลานั้น ยกเว้นผู้สั่งจ่าย ใช่หรือไม่

1.3 การสลักหลังตั๋วเงินโดยมีเงื่อนไข ย่อมทำให้ตั๋วเงินเสียไป ใช่หรือไม่

1.4 นายคำเข้ารับอาวัลให้แก่ นายหุดผู้สลักหลัง หมายความว่านายคำเข้ารับผิดแทนนายหุด นายหุดได้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบแล้ว ใช่หรือไม่

1.5 ตามข้อ 1.4 หากนายคำได้ใช้เงินให้แก่ผู้ทรงไป นายคำจะมาใช้สิทธิไล่เบี่ยเอาจากนายหุดได้หรือไม่

#### **แนวคำตอบ**

1.1 ไม่ใช่ เพราะข้อความอันใดซึ่งมิได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายลักษณะตั๋วเงิน ถ้าเขียนลงในตั๋วเงิน ท่านว่าข้อความอันนั้นหาเป็นผลอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ตัวเงินนั้นไม่ (มาตรา 899) ตั๋วเงินนั้นยังคงใช้บังคับได้

1.2 ไม่ใช่ เพราะคำว่าคู่สัญญาคนก่อน ๆ นั้น รวมทั้งผู้สั่งจ่ายหรือผู้ออกตั๋วเงิน และผู้สลักหลังคนก่อน ๆ ด้วย (มาตรา 906,948)

1.3 ไม่ใช่ เพราะการวางเงื่อนไขบังคับลงไว้ในตั๋วเงิน ท่านให้ถือเสมือนว่าข้อเงื่อนไขนั้นมิได้เขียนลงไว้เลย (มาตรา 922 วรรคแรก) ตั๋วเงินนั้นยังคงใช้บังคับได้ มิได้เสียไปแต่อย่างใด

1.4 ไม่ใช่ เพราะ นายคำผู้รับอาวัลนายหุดผู้สลักหลัง นายคำต้องผูกพันรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับนายหุดบุคคลซึ่งนายคำได้ประกันไว้ (มาตรา 940 วรรคแรก) แสดงว่าหนี้ของผู้รับอาวัลและผู้ถูกรับอาวัลเป็นหนี้จำนวนเดียวกัน แต่มิได้หมายความว่ารับผิดชอบแทนกัน นายหุดจึงไม่หลุดพ้น

1.5 โฉนดใบได้ เพราะกฎหมายบัญญัติให้นายค้าผู้รับอาวัลเมื่อได้ใช้เงินไปตามตัว แลกเงินแล้วยอมได้สิทธิจากผู้ทรง ไปโฉนดใบเอาแก่นายหลอคนุคคลซึ่งนายค้าได้ประกันไว้ (มาตรา 940 วรรคแรก)

## ข้อ 2. คำถาม

นายสั่งออกเช็คสั่งให้ธนาคารใช้เงินแก่ผู้ถือ แล้วมอบให้นายรับไป นายรับทำเช็คหาย นายชักเก็บได้ ถ้าเช็คนั้นยังอยู่กับนายชักประการหนึ่ง หรือเช็คนั้นได้โอนไปยังนายหนึ่ง แล้วอีกประการหนึ่ง ใน 2 ประการนี้ นายรับจะเรียกคืนเช็คจากนายชักและนายหนึ่งได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(1) ผู้ทรง หมายความว่าบุคคลผู้มีตัวเงินไว้ในครอบครองโดยฐานเป็นผู้รับเงิน หรือเป็นผู้รับสละสิทธิ์ ถ้าและเป็นตัวเงินสั่งจ่ายให้แก่ผู้ถือ ๆ ก็นับว่าเป็นผู้ทรงเหมือนกัน (มาตรา 904)

(2) ถ้าผู้ใดต้องปราศจากตัวเงินไปจากการครอบครอง ท่านว่าผู้ทรงซึ่งได้แสดงให้ปรากฏสิทธิของตนในตัวเงินด้วยการสลักหลังไม่ขาดสาย ๆ หากต้องสละตัวเงินนั้นไม่ว่าจะได้ตัวเงินนั้นมาโดยทุจริต หรือได้มาด้วยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง อนึ่งข้อความนี้ให้ใช้บังคับตลอดถึงผู้ทรงตัวเงินสั่งจ่ายให้แก่ผู้ถือด้วย (ตัวผู้ถือ) มาตรา 905 วรรค 2-3)

ตามปัญหา หากเช็คนั้นยังอยู่กับนายชัก นายรับ (ผู้ทรงตัวผู้ถือเดิม) เรียกเช็คคืนจากนายชักได้ เพราะนายชักมิได้เป็นผู้ทรงตัวเงินตามกฎหมาย เนื่องจากได้ตัวเงินมาโดยทุจริต กรณีจึงต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา 905 วรรค 2-3

หากเช็คนั้นได้ถูกโอนไปยังนายหนึ่งแล้ว นายรับจะเรียกเช็คคืนจากนายหนึ่งได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงว่านายหนึ่งรับโอนเช็คนั้นไว้โดยทุจริตหรือไม่ กล่าวคือ

- ถ้านายหนึ่งรับโอนเช็คไว้โดยทุจริตและไม่ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง กล่าวคือไม่รู้ถึงความบกพร่องในสิทธิของนายชักและทั้งได้ใช้ความระมัดระวังอย่างถึงที่สุดแล้ว นายหนึ่งจึงเป็นผู้ทรงโดยชอบ ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย (มาตรา 905 วรรค 2-3) นายรับจะเรียกเช็คคืนคืนจากนายหนึ่งไม่ได้

-แต่ถ้านายหนึ่งรับโอนเช็คนั้นไว้โดยไม่ทุจริต และหรือประมาณเงินแต่อย่าง  
ร้ายแรงแล้ว นายหนึ่งข่มไม่ใช้ผู้ทรงโดยชอบด้วยกฎหมาย กรณีต้องด้วยข้อยกเว้นตามมาตรา  
905 วรรค 2-3 นายรับเรียกเช็คนั้นคืนจากนายหนึ่งได้

### ข้อ 3. คำถาม

นายส่งออกเช็คลงวันที่ 1 มกราคม 2521 สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่นายรับ เช็คนับนี้  
ธนาคารได้รับรองการจ่ายแล้ว โดยนายส่งเป็นผู้นำไปให้ธนาคารรับรองก่อนที่จะส่งมอบให้  
นายรับ ต่อมานายรับโอนเช็คนี้อีกไปให้นายหนึ่งเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2521 และนายหนึ่งได้โอน  
ไปให้นายสองภายในวันเดียวกันนั่นเอง ต่อมาวันที่ 1 พฤษภาคม 2521 นายสองได้นำเช็คไป  
เบิกเงินจากธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ดังนี้ ใครบ้างที่จะต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบ  
ต่อนายสอง

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(1) ผู้ทรงเช็คต้องยื่นเช็คแก่ธนาคารเพื่อให้ใช้เงิน คือว่า ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินในเมือง  
เดียวกันกับที่ออกเช็ค ต้องยื่นภายในหนึ่งเดือนนับแต่วันออกเช็คนั้น ถ้าเป็นเช็คให้ใช้เงินที่อื่น  
ต้องยื่นภายในสามเดือน ถ้ามีฉะนั้นท่านว่าผู้ทรงสิ้นสิทธิที่จะไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สตกหลังทั้งปวง  
ทั้งเสียสิทธิอันมีต่อผู้ส่งจ่ายด้วยเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้ส่งจ่าย  
เพราะการที่ละเลยเสียไม่ยื่นเช็คนั้น (มาตรา 990 วรรคแรก)

(2) ถ้าธนาคารเขียนข้อความลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า "ใช้ได้" หรือ "ใช้เงินได้"  
หรือคำใด ๆ อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอัน  
จะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น และถ้าธนาคารลงข้อความรับรองคั้งนั้นโดยคำขอร้องของผู้  
ส่งจ่ายท่านว่าผู้ส่งจ่ายและผู้สตกหลังทั้งปวงก็หาผูกพันไปไม่ (มาตรา 993 วรรคแรกและวรรค  
ท้าย)

กรณีตามปัญหา บุคคลที่จะต้องรับผิดชอบต่อนายสอง คือ นายส่งผู้ส่งจ่าย เพราะเป็น  
ผู้นำเช็คไปให้ธนาคารรับรองการจ่าย (มาตรา 993 วรรคแรก และวรรคท้าย) แต่การที่นายสองผู้  
ทรงนำเช็คนับนั้นไปยื่นให้แก่ธนาคารเพื่อใช้เงินในวันที่ 1 พ.ค. 21 รวมระยะเวลาจนถึง 4  
เดือน นับแต่วันออกเช็ค (1 ม.ค. 21) จึงเกินกำหนดระยะเวลา 1 เดือน หรือ 3 เดือน ตามที่

กฎหมายกำหนด ย่อมเป็นผลให้นายสองผู้ทรงสิทธิโอนเป็นนายตั้งผู้ตั้งจ่ายเพียงเท่าที่เกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่นายตั้งผู้ตั้งจ่าย (มาตรา 990 วรรคแรก) กล่าวคือ ถ้านายตั้งเสียหายทั้งหมด นายตั้งก็ไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้านายตั้งเสียหายบางส่วน นายตั้งก็พ้นความรับผิดชอบเฉพาะส่วนที่เสียหาย แต่ส่วนที่ไม่เสียหาย นายตั้งยังคงต้องรับผิดชอบอยู่ แต่ถ้านายตั้งไม่เสียหายเลย นายตั้งก็ต้องรับผิดชอบทั้งหมด

**บุคคลที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายสอง** คือ นายรับและนายหนึ่งผู้สละหลักหลัง แม้ว่าบุคคลทั้งสองจะไม่หลุดพ้นจากความรับผิดชอบแต่แรก เพราะนายตั้งนำเช็คไปยื่นให้ธนาคารรับรองการจ่าย (มาตรา 993 วรรคแรกและวรรคท้าย) แต่การที่นายสองผู้ทรงนำเช็คนั้นไปยื่นแก่ธนาคาร เพื่อให้ใช้เงินเกินระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนด ย่อมเป็นผลให้นายสองผู้ทรงสิทธิที่จะได้เบี้ยเอากับนายรับและนายหนึ่งผู้สละหลักหลัง (มาตรา 990 วรรคแรก)

#### ข้อ 4 คำถาม

นายตั้งออกเช็คสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินแก่นายรับ มีผู้ปลอมลายมือชื่อนายรับโอนเช็คต่อไปให้นายหนึ่ง นายหนึ่งนำเช็คไปให้ธนาคารจ่ายเงิน ธนาคารจ่ายเงินไปตามเช็คนั้น อยากทราบว่า

(ก) ธนาคารจ่ายเงินไปโดยถูกระเบียบหรือไม่

(ข) หากกรณีเป็นว่าในขณะที่ธนาคารจ่ายเงินให้นายหนึ่ง ได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งศาลให้นายตั้งเป็นคนล้มละลายออกมาก่อนหน้าแล้ว แต่ธนาคารไม่รู้ จะยังถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปถูกต้องแล้วและมีสิทธิหักเงินจากบัญชีของนายตั้งได้หรือไม่

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(1) ถ้ามีผู้นำตัวเงินชนิดจะพึงใช้เงินตามเขาตั้งเมื่อทวงถามมาเบิกต่อธนาคารใดและธนาคารนั้นได้ใช้เงินไปตามทางคำปกติโดยสุจริตและปราศจากเลินเล่อไซร์ ท่านว่าธนาคารไม่มีหน้าที่จะต้องนำสืบว่าการสละหลักหลังของผู้รับเงินหรือการสละหลักหลังในภายหลังรายใด ๆ ได้ทำไปด้วยอาศัยรับมอบอำนาจแต่บุคคลซึ่งอ้างเขาเป็นเจ้าของคำสั่งหลักหลังนั้น และถึงแม้ว่ารายการสละหลักหลังนั้นจะเป็นสละหลักหลังปลอมหรือปราศจากอำนาจก็ตาม ท่านให้ถือว่าธนาคารได้ใช้เงินไปถูกระเบียบ (มาตรา 1009)

(2) หน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คอันเบิกแก่ตนนั้น ท่านว่าเป็นอันสุดสิ้นไปเมื่อกรณีดังนี้ คือ .....รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราวหรือคำสั่งให้ผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น (มาตรา 992(3))

กรณีตามปัญหา เช็كدังกล่าวมีลายมือชื่อนายรับผู้สละหลังเป็นลายมือชื่อปลอม ธนาคารได้จ่ายเงินไปตามเช็คนั้น ดังนั้น

(ก) ถ้าหากว่าธนาคารจ่ายเงินนั้นไปโดยสุจริต มิได้ประมาทเงินเลื้อ และตามทางคำปกติแล้ว แม้ว่าลายมือชื่อผู้สละหลังเป็นลายมือชื่อปลอมก็ตาม ก็ให้ถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปโดยถูกต้องเรียบร้อย แต่ถ้าหากธนาคารจ่ายเงินไปโดยทุจริต หรือประมาทเงินเลื้อ หรือนอกการคำปกติ หรือเช็คนั้นมีลายมือชื่อผู้ส่งจ่ายเป็นลายมือชื่อปลอมอย่างหนึ่งอย่างใดแล้ว ก็ไม่ถือว่าธนาคารใช้เงินไปโดยถูกต้องเรียบร้อย (มาตรา 1009)

(ข) การที่ได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งศาลให้นายสั่งผู้ส่งจ่ายเป็นคนล้มละลายก่อนที่ธนาคารได้จ่ายเงินไปตามเช็คนั้น การประกาศโฆษณาดังกล่าวกระทำในราชกิจจานุเบกษา แม้ธนาคารจะจ่ายไปตามทางคำปกติโดยสุจริต (ไม่รู้) แต่ก็ต้องถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปโดยประมาทเงินเลื้อเพราะการประกาศโฆษณาดังกล่าวต้องถือว่าธนาคารได้รู้แล้วเสมอ ธนาคารไม่มีสิทธิจ่ายเงินตามเช็คนั้น (มาตรา 992 (3))

ดังนั้น การที่ธนาคารจ่ายเงินไป จะยังถือว่าธนาคารได้จ่ายเงินไปถูกต้องแล้วไม่ได้ เพราะจ่ายเงินโดยประมาทเงินเลื้อ กรณีจึงต้องด้วยมาตรา 1009 ธนาคารไม่มีสิทธิหักเงินจากบัญชีของนายสั่งผู้ส่งจ่ายได้

## ภาค 2 ปีการศึกษา 2521

### ข้อ 1. คำถาม

นายสั่งออกตั๋วแลกเงินสั่งให้นายจ่ายใช้เงินแก่นายหนึ่ง นายหนึ่งสละหลังโอนให้นายสอง คำนี้ นายจ่ายได้รับรองการจ่ายแล้ว เมื่อตัวถึงกำหนดชำระ นายจ่ายปฏิเสธการจ่าย มีนายสอดได้สอดเข้ามาใช้เงินเพื่อแก้หน้าโดยกระทำเพื่อนายจ่าย ดังนี้ หากกรณีเป็นว่า

(ก) นายสอดได้สละหลังโอนตั๋วให้นายสาม นายสามจะมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ใครได้บ้าง

เมื่อมี (จ) นายสอคไม่ได้สัถกหลัง โอนตัวต่อไป แต่จะบังคับเอาเงินตามตัวนั้น ใครบ้างที่  
จะต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบค่อนายสอค

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

ป.พ.พ. 958 วรรคแรก บัญญัติว่า “บุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้า ย่อมรับช่วงสิทธิทั้ง  
ปวงของผู้ทรงอันมีต่อกู้สัญญาฝ่ายซึ่งคนได้ใช้เงินแทนไป และต่อกู้สัญญาทั้งหลายผู้ต้องรับผิดชอบ  
ต่อกู้สัญญาฝ่ายนั้น แต่หาอาจจะสัถกหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปได้ไม่”

ตามปัญหา นายสอคเป็นผู้ใช้เงินเพื่อแก้หน้าเพื่อนายจ่ายผู้รับรอง เมื่อได้จ่ายเงิน  
ให้แก่ นายสองผู้ทรงแล้ว นายสอคจะมีสิทธิเพียงใดหรือไม่ ต้องพิจารณาตามปัญหาที่ถามมา  
ตามลำดับ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

(ก) นายสามไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ใครได้เลย เพราะนายสอคเป็นบุคคลผู้ใช้เงินเพื่อแก้  
หน้า จะสัถกหลังตัวแลกเงินนั้นอีกต่อไปไม่ได้ (มาตรา 958 วรรคแรก) ดังนั้น การที่นายสอค  
ได้สัถกหลังโอนตัวเงินนั้นให้นายสาม จึงต้องห้ามตามกฎหมาย การโอนสิทธิตามตัวเงิน  
ดังกล่าวจึงไม่เกิดขึ้น และไม่ถือว่ามี การสัถกหลัง โอนไปยังนายสาม นายสามจึงไม่ใช่ผู้ทรง จึง  
ไม่มีสิทธิไล่เบี้ยกู้สัญญาคนใดตามวิธีการตามกฎหมายตัวเงินได้

(ข) ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบค่อนายสอค คือ นายจ่ายในฐานะเป็นผู้รับรองตัวเงินนั้น ทั้งนี้เพราะ  
นายสอคได้รับช่วงสิทธิทั้งปวงของนายสอคผู้ทรงที่มีค่อนายจ่ายผู้รับรองตัวซึ่งเป็นกู้สัญญาฝ่าย  
ซึ่งนายสอคได้ใช้เงินแทนไป (มาตรา 958 วรรคแรก)

สำหรับผู้ที่ไม่ต้องรับผิดชอบค่อนายสอค คือ นายสั่งผู้สั่งจ่าย และนายหนึ่งผู้สัถกหลัง  
เพราะทั้งสองคนนี้ไม่ใช่เป็นกู้สัญญาผู้ต้องรับผิดชอบค่อนายจ่าย นายจ่ายต่างหากที่เป็นกู้สัญญาผู้  
ต้องรับผิดชอบค่อนายสั่งและนายหนึ่ง นายสอคจะมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลซึ่งคนได้ใช้เงินแทนไป  
และมีสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่บุคคลผู้ต้องรับผิดชอบค่อผู้ที่ตนได้ใช้เงินแทนไปเท่านั้น (มาตรา 958 วรรค  
แรก) ดังนั้น นายสั่งและนายหนึ่งจึงหลุดพ้นจากความรับผิดชอบ ไม่ต้องรับผิดชอบค่อนายสอค

## ข้อ 2. คำถาม

ตัวแลกเงินฉบับหนึ่งมีนายสั่งเป็นผู้สั่งจ่าย นายสอคเป็นผู้สัถกหลัง นายทรงเป็นผู้  
ทรง โดยมีนายจ่ายเป็นผู้จ่ายและนายจ่ายได้รับรองการจ่าย โดยกระทำที่ด้านหลังตัวด้วยเขียน

ข้อความว่า “รับรองแล้ว” และลงลายมือชื่อไว้ นอกจากนี้ยังมีนายค้ำเป็นผู้รับอาวัลค้ำประกัน นายจ่ายอีกด้วย เมื่อค้ำถึงกำหนดชำระ นายจ่ายไม่ยอมจ่าย ใครบ้างที่จะต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายทรง

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

(1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900 วรรคแรก)

(2) บุคคลผู้สั่งจ่ายหรือสลักหลังตั๋วแลกเงินย่อมเป็นสัญญาว่าเมื่อตัวนั้นได้นำขึ้นโดยชอบแล้วจะมีผู้รับรองและใช้เงินตามเนื้อความแห่งตั๋ว ถ้าและตัวเงินนั้นเขาไม่เชื่อถือ โดยไม่ยอมรับรองก็ดี หรือ ไม่ยอมจ่ายก็ดี ผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลักหลังก็จะใช้เงินแก่ผู้ทรง หรือแก่ผู้สลักหลังคนหลังซึ่งต้องถูกบังคับให้ใช้เงินตามตัวนั้น.....(มาตรา 914)

(3) ในเรื่องตั๋วแลกเงินนั้น บรรดาบุคคลผู้สั่งจ่ายก็ดี รับรองก็ดี สลักหลังก็ดี หรือ รับประกันด้วยอาวัลก็ดี ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้ทรง (มาตรา 967 วรรคแรก)

(4) การรับรองนั้นถึงกระทำได้เขียนลงไว้ในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินเป็นถ้อยคำสำนวนว่า “รับรองแล้ว” หรือข้อความอย่างอื่นทำนองเช่นเดียวกันนั้นและลงลายมือชื่อของผู้จ่าย อนึ่ง แต่เพียงลายมือชื่อของผู้จ่ายลงไว้ในด้านหน้าแห่งตั๋วแลกเงินท่านก็จัดว่าเป็นคำรับรองแล้ว (มาตรา 931)

(5) ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอย่างเดียวกับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดชอบใช้เงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้นจะตกเป็นใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดระเบียบ ท่านว่าข้อที่สัญญาผู้รับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์ (มาตรา 940 วรรค 1-2)

กรณีตามปัญหา ผู้ที่ต้องรับผิดชอบต่อนายทรง คือนายสั่งซึ่งลงลายมือชื่อในตั๋วในฐานะเป็นผู้สั่งจ่าย และนายสลักในฐานะผู้สลักหลัง และต้องรับผิดชอบร่วมกันต่อนายทรง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 967 วรรคแรก)

ผู้ที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายทรง คือนายจ่ายและนายค้ำ ทั้งนี้เพราะนายจ่ายได้รับรองการจ่ายโดยกระทำที่ด้านหลังตั๋วเงิน จึงขัดกับหลักการกฎหมายที่บัญญัติให้รับรองการจ่ายไว้ในด้านหน้าตั๋วเงิน ถือว่าผิดแบบระเบียบเกี่ยวกับตั๋วเงิน จึงไม่ถือว่าเป็นการรับรอง นายจ่ายจึงไม่ต้องรับผิดชอบต่อตัวเงินนั้น (มาตรา 931) สำหรับนายค้ำนั้นได้เข้ามารับอาวัลการรับรองของนาย



จ่าย ตามหลักแล้วนายค้าผู้รับอาวัลต้องผูกพันรับผิดชอบเหมือนกันกับนายจ่ายบุคคลซึ่งตนประกัน เว้นแต่ว่าความรับผิดชอบของบุคคลซึ่งนายค้าเข้ารับอาวัลนั้น (นายจ่าย) จะตกเป็นใช้ไม่ได้เพราะทำผิดแบบระเบียบ ความรับผิดชอบของนายค้าผู้รับอาวัลจึงจะตกเป็นใช้ไม่ได้ตามไปด้วย (มาตรา 940 วรรค 2) ในกรณีนี้ความรับผิดชอบของนายจ่ายตกเป็นใช้ไม่ได้ เพราะทำผิดแบบระเบียบเกี่ยวกับตัวเงินในเรื่องการรับรองตามที่กฎหมายกำหนดไว้ กรณีจึงต้องด้วยช้อยกเว้นดังกล่าว ดังนั้น ความรับผิดชอบของนายค้าจึงตกเป็นใช้ไม่ได้ตามไปด้วย นายค้าจึงไม่ต้องรับผิดชอบตามตัวนั้นต่อนายทรง

### ข้อ 3. คำถาม

เช็คนับหนึ่งธนาคารได้รับรองการจ่ายแล้ว แต่ต่อมาผู้สั่งจ่ายได้สั่งธนาคารมิให้จ่ายเงินตามเช็คนับนั้น ธนาคารจึงปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คต่อผู้ทรงเช็ค ดังนี้ ธนาคารกระทำถูกต้องหรือไม่

ตามมาตรา 991 ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารออกเบิกเงินแก่ตน แต่มีกรณีใดบ้างที่ธนาคารมีสิทธิที่จะปฏิเสธการจ่ายเงินได้ และตามมาตรา 992 เมื่อใดที่หน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คเป็นอันสิ้นสุดลง แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

ปัญหาแรก ป.พ.พ. มาตรา 993 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้าธนาคารเขียนข้อความและลงลายมือชื่อบนเช็ค เช่นคำว่า “ใช้ได้” หรือ “ใช้เงินได้” หรือคำใด อันแสดงผลอย่างเดียวกัน ท่านว่าธนาคารต้องผูกพันในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้นในอันจะต้องใช้เงินแก่ผู้ทรงตามเช็คนั้น”

ตามปัญหา ธนาคารได้รับรองการจ่ายเงินแล้วตามที่กฎหมายบัญญัติแล้ว (เขียนข้อความและลงลายมือชื่อบนเช็คนั้น) แต่ต่อมาธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน ดังนี้ ธนาคารทำไม่ถูกต้อง เพราะเมื่อธนาคารรับรองเช็คนั้นแล้ว ธนาคารนั้นต้องผูกพันรับผิดชอบในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้น ธนาคารไม่มีข้ออ้างใด ๆ ทั้งสิ้น แม้ถึงว่าผู้สั่งจ่ายจะบอกห้ามการจ่ายเงิน ธนาคารก็ถูกผู้ทรงฟ้องบังคับให้ใช้เงินตามเช็คที่ตนรับรองแล้วก็ได้

ปัญหาต่อมา ธนาคารจำต้องใช้เงินตามเช็คซึ่งผู้เคยค้ากับธนาคารออกเบิกเงินแก่ตน แต่มีกรณีที่เป็นการช้อยกเว้นที่ให้ธนาคารมีสิทธิที่จะปฏิเสธการจ่ายเงินได้ 3 กรณี คือ

- (1) ไม่มีเงินในบัญชีของผู้เคยค้าคนนั้น (ผู้สั่งจ่าย) เป็นเจ้าหนี้พอจะจ่ายตามเช็คนั้น หรือ

- (2) เช็คนั้นยื่นเพื่อให้ใช้เงินเมื่อพ้นเวลาหกเดือนนับแต่วันออกเช็ค (วันที่ที่ลงในเช็ค) หรือ
- (3) ได้มีคำบอกกล่าวว่าจะเช็คนั้นหายหรือถูกลักไป (มาตรา 991) และหน้าที่และอำนาจของธนาคารซึ่งจะใช้เงินตามเช็คเป็นอันสิ้นสุดลง ต่อเมื่อกรณีดังต่อไปนี้ คือ
- (1) มีคำบอกห้ามการใช้เงิน
  - (2) รู้ว่าผู้สั่งจ่ายตาย
  - (3) รู้ว่าศาลได้มีคำสั่งรักษาทรัพย์ชั่วคราว หรือคำสั่งให้ผู้สั่งจ่ายเป็นคนล้มละลาย หรือได้มีประกาศโฆษณาคำสั่งเช่นนั้น (มาตรา 992)

#### ข้อ 4. คำถาม

นายสั่งทำสมุดเช็คของตนหาย นายปลอมเก็บได้จึงปลอมลายมือชื่อนายสั่ง สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้แก่ นายหนึ่ง นายหนึ่งสลักหลังโอนให้นายสอง นายสองสลักหลังโอนให้นายทรง นายทรงนำเช็คไปเบิกเงินแก่ธนาคาร ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน เพราะนายสั่งแจ้งต่อธนาคารไว้ว่าสมุดเช็คหายไปแล้ว ดังนั้น ใครบ้างที่จะต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบต่อ นายทรงตามเช็คฉบับนี้

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

- (1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของตนในตั๋วเงินย่อมจะต้องรับผิดชอบเมื่อความในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 900 วรรคแรก)
- (2) บุคคลผู้สั่งจ่าย หรือผู้สลักหลังตั๋วแลกเงิน ย่อมต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้ทรง (มาตรา 914, 967 วรรคแรก) อนึ่ง มาตรา 989 ได้บัญญัติให้นำมาตรา 914 และ 967 ไปใช้บังคับกับเช็คด้วย
- (3) การที่ลายมือชื่ออันหนึ่งในตั๋วเงินเป็นลายมือชื่อปลอม ย่อมไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์แห่งลายมือชื่ออื่น ๆ ในตั๋วเงินนั้น (มาตรา 1006)
- (4) เมื่อลายมือชื่อในตั๋วเงินเป็นลายมือปลอม ๆ ลายมือชื่อปลอมเช่นนั้นเป็นอันใช้ไม่ได้เลย ใครจะอ้างอิงแสวงสิทธิหรืออย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อบังคับการใช้เงินเอาแก่คู่สัญญาแห่งตัวนั้นคนใดคนหนึ่งก็ดี ไม่อาจจะทำได้เป็นอันขาด เว้นแต่คู่สัญญาฝ่ายซึ่งจะพึงถูกบังคับใช้เงินนั้นจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องคดีบทมิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอมนั้นขึ้นเป็นข้อต่อสู้ (มาตรา 1008 วรรคแรก)

กรณีตามปัญหา ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบเช็คนี้คือนายทรง คือนายหนึ่งและนายสอง ซึ่งลงลายมือชื่อในเช็คในฐานะเป็นผู้สลักหลัง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 967 วรรคแรก) แม้ว่าเช็คฉบับนี้จะเกิดจากลายมือชื่อนายปลอมผู้ส่งจ่าย เป็นลายมือชื่อปลอมก็ตาม เฉพาะลายมือชื่อปลอมเท่านั้นที่เสียไป ไม่กระทบกระทั่งถึงความสมบูรณ์ของลายมือชื่ออื่น ๆ ในตัวเงินนั้น (มาตรา 1006) อนึ่ง การที่นายทรงจะบังคับการใช้เงินเอาจากนายหนึ่งและนายสองนั้น นายทรงมิได้อ้างถึงแสวงสิทธิหรืออย่างหนึ่งอย่างใดจากลายมือชื่อปลอมนั้นแต่อย่างใด (มาตรา 1008) นอกจากนั้น นายปลอมก็ต้องรับผิดชอบนายทรงด้วย เพราะเป็นผู้ลงลายมือในฐานะเป็นผู้ส่งจ่าย (มาตรา 900 วรรคแรก, 914) ถึงแม้ว่าจะลงลายมือชื่อนายส่งซึ่งมิใช่ชื่อของคนก็ตาม อนึ่ง คำว่าลงลายมือชื่อของคนในตั๋วเงินตามมาตรา 900 วรรคแรก หมายถึงการที่บุคคลลงลายมือชื่อของคนลงไปจริงซึ่งจะเป็นชื่อใครก็ได้

สำหรับผู้ที่ไม่ต้องรับผิดชอบเช็คนี้คือนายส่ง เพราะลายมือชื่อนายส่งที่ถูกระบุว่าเป็นผู้ส่งจ่ายนั้นเป็นลายมือชื่อปลอม ลายมือชื่อนั้นยอมเสียไปใช้ไม่ได้ (มาตรา 1008) กับทั้งนายส่งเองก็มิได้ลงลายมือชื่อของตนลงในเช็คในฐานะใด (มาตรา 900 วรรคแรก) ดังนั้น นายส่งจึงไม่ต้องรับผิดชอบเช็คนั้น เว้นแต่นายส่งจะอยู่ในฐานะเป็นผู้ต้องคดีบท (ถูกกฎหมายปิดปาก) มิให้ยกข้อลายมือชื่อปลอมขึ้นเป็นข้อต่อสู้ (มาตรา 1008) และกรณีตามปัญหา นายส่งมิได้อยู่ในฐานดังกล่าวแต่อย่างใด

#### ภาคอุร้อน ปีการศึกษา 2521

##### ข้อ 1. คำถาม

จงตอบคำถามต่อไปนี้โดยย่อ

ตัวอย่าง คำถาม หลักกฎหมายระบุว่าการโอนตั๋วเงินชนิดผู้ถือ ให้โอนโดยการส่งมอบเท่านั้น หากนายสลักโอนตั๋วเงินชนิดผู้ถือโดยการสลักหลัง นายสลักจะต้องรับผิดชอบตั๋วเงินนั้นหรือไม่อย่างไร

คำตอบ นายสลักจะต้องรับผิดชอบตั๋วเงินนั้น แต่มิได้รับผิดในฐานะเป็นผู้สลักหลังเพราะกฎหมายไม่ถือว่าเป็นการสลักหลัง แต่ถือว่าการกระทำเช่นนั้นทำให้นายสลักตกเป็นผู้รับอาวัลให้แก่ผู้ส่ง

จ่ายโดยผลของกฎหมาย ดังนั้น นายสลักจึงต้องรับผิดชอบตามตัวเงินนั้นในฐานะเป็นผู้รับอาวัลให้แก่ผู้จ่าย

- 1.1 ผู้จ่ายเงินตามตั๋วแลกเงินได้จ่ายเงินให้แก่ผู้ทรงไปเมื่อตัว ๆ นั้นถึงกำหนด โดยไม่มีการฉ้อฉล หรือประมาทเลินเล่อ แต่ปรากฏว่าลายมือชื่อของผู้สลักหลังรายหนึ่งเป็นลายมือชื่อปลอม ผู้จ่ายจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายโดยถือว่าเป็นการจ่ายโดยถูกต้องแล้วได้หรือไม่
- 1.2 เช็คลงให้ใช้เงินในเมืองเดียวกัน หากผู้ทรงเก็บเช็คไว้เกิน 1 เดือน นับแต่วันที่ลงในเช็ค ผู้ทรงยอมสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สั่งจ่ายและผู้สลักหลังโดยสิ้นเชิง ใช่หรือไม่
- 1.3 ผู้สั่งจ่ายออกตั๋วแลกเงิน โดยมีคำสั่งที่มีเงื่อนไข กฎหมายให้ถือว่าเงื่อนไขนั้น ๆ มิได้มีอยู่เลย แต่เอกสารฉบับนั้นยังคงสมบูรณ์เป็นตั๋วแลกเงินใช่หรือไม่
- 1.4 คำขู้งับค้ำแบงให้ออกเช็คตั้งธนาคารจ่ายเงินแก่คำ คำสลักหลังโอนเช็คให้ขาว ขาวรับไว้ โดยรู้ถึงการกระทำของคำ ต่อมาแบงฟ้องเรียกเช็คคืนนั้นคืนจากขาว ขาวจึงต้องคืนให้แบงหรือไม่
- 1.5 ตามข้อ 1.4 หากกรณีเป็นว่า แบงมิได้ฟ้องเรียกเช็คคืน แต่ขาวฟ้องเรียกให้แบงชำระเงินตามเช็ค เพราะธนาคารปฏิเสธการจ่าย แบงต่อสู้ว่าตนออกเช็คเพราะถูกขู้งับค้ำจึงไม่ชอบรับผิดชอบ ข้อต่อสู้ดังกล่าวแบงยกขึ้นต่อสู้ได้หรือไม่

#### แนวคำตอบ

- 1.1 ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายโดยถือว่าเป็นการจ่ายเงินไปโดยถูกต้องแล้ว เพราะจ่ายเงินเมื่อตัวถึงกำหนดโดยมิได้ฉ้อฉลหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ผู้จ่ายเงินไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ลายมือชื่อของเหล่าผู้สลักหลัง จึงไม่ต้องคำนึงว่าการสลักหลังนั้นจะมีลายมือชื่อปลอมหรือไม่ ผู้จ่ายเงินนั้นยอมหลุดพ้นจากความรับผิด (มาตรา 949)
- 1.2 ไม่ใช่ กฎหมายบัญญัติให้ผู้ทรงสิ้นสิทธิไล่เบี้ยเอาแก่ผู้สลักหลังทั้งปวงโดยสิ้นเชิง และเสียสิทธิไล่เบี้ยผู้สั่งจ่ายเพียงเท่าที่จะเกิดความเสียหายอย่างหนึ่งอย่างใดแก่ผู้สั่งจ่ายเพราะการที่ผู้ทรงละเลยไม่ยื่นเช็คคืนนั้นภายในกำหนดเวลาดังกล่าว (มาตรา 990 วรรคแรก)
- 1.3 ไม่ใช่ คำสั่งจ่ายที่มีเงื่อนไข กฎหมายบัญญัติให้ตัวเงินนั้นไม่สมบูรณ์ใช้บังคับเป็นตัวเงินต่อไปไม่ได้ (มาตรา 909 (2) และ 910 วรรคแรก)

- 1.4 ชาวต้องกินเช็คนั้นให้แดง เพราะชาวได้รับสลักหลังโอนเช็คนั้นจากคำโดยทุจริต เพราะรู้  
เหตุบกพร่องของเช็คนั้น ชาวจะยึดหวังเช็คนั้นไว้ไม่ได้ กรณีต้องด้วยข้อยกเว้นแห่ง  
มาตรา 905 วรรคสอง
- 1.5 แดงยกขึ้นต่อผู้ชาวได้ แม้ว่าข้อต่อสู้นั้นจะเป็นความเกี่ยวพันกันเฉพาะบุคคล ระหว่างแดง  
กับคำผู้สลักหลังคนก่อนก็ตาม ทั้งนี้ เพราะการ โอนเช็กระหว่างคำและชาวได้มีขึ้นด้วยคบ  
คิดกันฉ้อฉล กรณีต้องด้วยข้อยกเว้นแห่งมาตรา 916

## ข้อ 2. คำถาม

นายตั้งออกตั๋วแลกเงินสั่งให้นายจ่ายใช้เงินแก่นายรับ นายรับสลักหลังโอนตั๋วให้  
นายทรง โดยมีนายคำเข้ารับอาวัลค้ำประกันให้แก่ นายรับ ก่อนตั๋ว ๆ นั้นถึงกำหนดชำระ นาย  
ทรงนำตั๋ว ๆ ไปยื่นให้นายจ่ายรับรอง นายจ่ายของรับรองเบี่ยงบ่ายแต่เพียงบางส่วน นายทรง  
ยอมรับเอาการรับรองดังกล่าวและได้บอกกล่าวไปยังคู่สัญญาทุกคนแล้วโดยชอบ แต่นายตั้ง  
นายรับ และนายคำ ไม่ให้ความยินยอม ครั้นตั๋วถึงกำหนดชำระ นายจ่ายไม่มีเงินใช้ให้นายทรง  
ดังนี้ ใครบ้างที่จะต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับผิดชอบต่อนายทรง

แนวคำตอบ ป.พ.พ. ได้วางหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้ คือ

- (1) บุคคลผู้ลงลายมือชื่อของคนในตั๋วเงิน ย่อมจะต้องรับผิดชอบ ตามเนื้อความในตั๋วเงินนั้น  
(มาตรา 900 วรรคแรก)
- (2) ถ้าตั๋วแลกเงินนั้น เขาไม่เชื่อถือโดยไม่ยอมรับรอง หรือไม่ยอมจ่ายเงิน ผู้สั่งจ่ายหรือ  
สลักหลังตั๋วเงินนั้น ต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อผู้ทรง (มาตรา 914 , 967 วรรคแรก)
- (3) คำรับรองเบี่ยงบ่ายนั้น ผู้ทรงตั๋วแลกเงินจะบอกปฏิเสธก็ได้...จะถือว่าตั๋วเงินนั้นขาด  
ความเชื่อถือรับรองก็ได้ ถ้าผู้ทรงรับเอาคำรับรองเบี่ยงบ่าย และผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลัก  
หลังมิได้ให้อำนาจแก่ผู้ทรง โดยแสดงออกชัด หรือโดยปริยายให้รับเอาคำรับรอง  
เบี่ยงบ่ายเช่นนั้นก็ดี หรือไม่ยินยอมด้วยในภายหลังก็ดี ท่านว่าผู้สั่งจ่ายหรือผู้สลัก  
หลังนั้นย่อมหลุดพ้นจากความรับผิดชอบตามตั๋วเงินนั้น แต่บทบัญญัตินี้ ท่านมิให้ใช้  
ไปถึงการรับรองแต่บางส่วนซึ่งได้บอกก่อนแล้วโดยชอบ (มาตรา 936 วรรค 1-2)
- (4) ผู้รับอาวัลย่อมต้องผูกพันเป็นอันเดียวกันกับบุคคลซึ่งตนประกัน

แม้ถึงว่าความรับผิดชอบใช้เงินอันผู้รับอาวัลได้ประกันอยู่นั้นจะตกเป็นใช้ไม่ได้ด้วยเหตุใด ๆ นอกจากเพราะทำผิดแบบระเบียบ ท่านว่าข้อสัญญารับอาวัลนั้นก็ยังคงสมบูรณ์ (มาตรา 940 วรรค 1-2)

กรณีตามปัญหา นายจ่ายขอรับรองการจ่ายแต่เพียงบางส่วน นายทรงยอมรับ และได้บอกกล่าวไปยังคู่สัญญาทุกคนแล้วโดยชอบ กรณีจึงต้องด้วยข้อยกเว้นในมาตรา 936 วรรค 2 กล่าวคือ เพียงผู้ทรงบอกกล่าวการรับรองแต่เพียงบางส่วนไปยังผู้ส่งจ่ายและผู้สลับหลัง ต่อการที่ผู้ทรงยอมรับเอาการรับรองแต่เพียงบางส่วนนั้น ผู้ส่งจ่ายและผู้สลับหลังจะยินยอมด้วยหรือไม่ก็ตาม ก็ไม่ทำให้หลุดพ้นจากความรับผิดชอบไปได้ ดังนั้นนายส่งผู้ส่งจ่ายและนายรับผู้สลับหลัง ยังต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อนายทรง (มาตรา 900 วรรคแรก, 914, 967 วรรคแรก) สำหรับนายค้ำผู้รับอาวัลนายรับผู้สลับหลังนั้น ยังคงต้องรับผิดชอบเช่นเดียวกันกับนายรับ และการที่นายจ่ายรับรองแต่เพียงบางส่วน ก็มีใช่เป็นเรื่องผิดแบบหรือระเบียบแต่อย่างใด (มาตรา 940 วรรค 1-2) ทั้งมาตรา 936 วรรค 2 ก็มีได้บัญญัติคุ้มครองไปถึงผู้รับอาวัลด้วย ดังนั้น นายค้ำยังต้องรับผิดชอบร่วมกันกับนายรับและนายส่งต่อนายทรง (มาตรา 940 วรรค 1-2 และ 967 วรรคแรก)

หมายเหตุ นักศึกษาควรติดตามแนวคำถามและแนวคำตอบสมัยต่อๆมาได้จากเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยในกระบวนวิชานี้จากงานแนะแนว และหรือจากทีมงานผู้บรรยาย